

Plenum

Tisdag 16.12.2025 kl. 10.00—18.46

11.4. Huvudtitel 33 Social- och hälsovårdsministeriets förvaltningsområde

Talman Jussi Halla-aho: Nu presenteras huvudtitel 33 gällande social- och hälsovårdsministeriets förvaltningsområde.

Den allmänna debatten om huvudtiteln pågår i detta skede högst till klockan 17.30.

Ledamot Reijonen. — Varsågod.

Debatt

15.28 **Minna Reijonen ps** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonala on noin 14,9 miljardia euroa, mikä on yli 16 prosenttia valtion budjetista. Määrärahataso on yli 0,4 miljardia euroa alempi kuin vuoden 25 varsinaisessa talousarviossa. Vähennystä selittävät muun muassa opiskelijoiden poistuminen yleisen asumistuen piiristä sekä muut etuusmuutokset ja säästötoimet.

Valiokunta pitää välttämättömänä hyvinvointiyhteiskunnan turvaamisessa, että julkista taloutta vahvistetaan ja työllisyyttä nostetaan kannustimia kehittämällä.

On myös tärkeää, että pitkäaikaista toimeentulokiriippuvuutta vähennetään ja henkilöitä kannustetaan ensisijaisten etuuksien ja samalla myös palveluiden piiriin. Samanaikaisesti on tärkeää kehittää palvelukokonaisuuden toimivuutta myös eri toimijoiden rajapinnoissa sekä turvata viimesijaisen toimeentuloturvan saatavuus.

Edellisvuoden tavoin valiokunta pitää keskeisenä seurata sitä, millaisia vaikutuksia etuusmuutoksista aiheutuu pienituloisten perheiden lapsille ja nuorille. Valiokunta kantaa huolta lasten hyvinvoinnista ja pitää tärkeinä hallituksen lisäpanostuksia, jotka kohdennetaan niille lapsille ja nuorille, jotka eivät voi hyvin. Vuosi 26 on esimerkiksi ensimmäinen täysi vuosi lasten ja nuorten terapiatakuuta.

Mietinnössä tarkastellaan myös turvakotien rahoitusta, jonka riittävyttä pidetään keskeisenä. On hyvä, että hallituskauden aikana turvakotitoiminnan määrärahatasoa on korotettu useaan kertaan, ja korotetaan edelleen vuodelle 26.

Eduskunta on useina vuosina todennut kansallisen laaturekisteritoiminnan keskeiseksi sosiaali- ja terveydenhuollon laadun, vaikuttavuuden ja kustannusten hallinnan edistämiseksi. Valiokunta on huolissaan THL:n suunnitelmista supistaa laaturekisteritoiminnan resursseja. On olennaista, että olemassa olevien rekisterien ylläpidon toimintaedellytykset turvataan, jotta niihin karttunut tieto on täysimääräisesti hyödynnettävissä. Laaturekisteritoimintaa tulee laajentaa, ei supistaa. Valiokunta esittää laaturekisteritoiminnan rahoitusta korotettavaksi 400 000 eurolla, hoitotyön tutkimuksen rahoitusta 300 000 eurolla ja Käypä hoito -suositusten rahoitusta 100 000 eurolla.

Valiokunta esittää lisäksi muun muassa 400 000 euron lisäystä sairaanhoitajien kliinisen erikoistumiskoulutuksen pilotin jatkamiseen, ja yhteensä lähes 1,2 miljoonan euron lisärahoituksia pienempiin hanke- ja avustuskohteisiin.

Underpunkt i budgeten PR 130/2025 rd

Hyvinvointialueiden tutkimus-, kehitys-, koulutus- ja innovaatorahoitus oli viime vuonna kaikkiaan 335 miljoonaa euroa, joka koostuu useista lähteistä. Valtion rahoitukseen yliopistotasoiseen terveyden- ja sosiaalityön tutkimukseen budjetoidaan ensi vuodelle kuluvan vuoden tavoin 40 miljoonaa euroa.

Valiokunta pitää tärkeänä sitä, että jatkuvuutena t&k-rahoituksen lisäpanostuksissa huomioidaan sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämistoiminta, sillä tutkimustiedon ja uusien innovaatioiden avulla on mahdollista kehittää sotesektorin tuottavuutta, vaikuttavuutta ja hoidon laatua sekä myös tukea yhteistyöverkostojen laajentumista ja tiedon laajempaa leviämistä.

Valiokunnan mietinnössä todetaan myös hallituksen lisäpanostukset omaishoidon tukeen. Valiokunta pitää tärkeänä, että omaishoidon kehittämistyötä jatketaan muun muassa eri puolilla Suomea toimivien omaishoitajien yhdenvertaisuutta vahvistaen.

Valtiovarainvaliokunta pitää sosiaali- ja terveysvaliokunnan tavoin välttämättömänä myös ikääntyneiden palveluiden kehittämistä siten, että palveluita voidaan tuottaa paitsi laadukkaasti myös kustannustehokkaammin.

Mietinnön lopussa tarkastellaan STEA-avustuksia. Avustusmääräraha sosiaali- ja terveysalan yhdistyksille ja säätiöille yleishyödylliseen, sosiaalista hyvinvointia ja terveyttä edistävään toimintaan on vuonna 26 noin 274 miljoonaa euroa, mikä on noin 30 miljoonaa euroa vähemmän kuin kuluvana vuonna. Valiokunta pitää tärkeänä järjestöjen kohtaavaa toimintaa, ja pitää keskeisenä, että tätä vaikuttavinta järjestötoimintaa suojataan säästöpäätöksissä.

Samalla haluan kiittää valiokuntaa ja myös ministereitä yhteistyöstä. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Juuso, viisi minuuttia, olkaa hyvä.

15.33 Sosiaali- ja terveysministeri Kaisa Juuso: Arvoisa puhemies! Esittelen seuraavaksi sosiaali- ja terveysministeriön talousarvioesityksen vuodelle 2026. Esityksen tavoitteena on vahvistaa sosiaali- ja terveyspalvelujen varautumiskykyä ja tehokkuutta. Samalla vastaamme hallitusohjelman linjauksiin sekä viime kevään riihipäätöksiin, jotka ohjaavat hallinnonalan toimintaa tulevina vuosina. Muistutan heti alkuun, että hyvinvointialueiden yleiskatteellinen rahoitus kuuluu valtiovarainministeriön pääluokkaan kunta- ja alueministeri Ikosen vastuulle.

Sosiaali- ja terveysministeriön määrärahoiksi ehdotetaan 14,9 miljardia euroa. Tämä on noin 0,4 miljardia euroa vähemmän kuin vuoden 2025 varsinaisessa talousarviossa. Määrärahojen lasku selittyy ennen kaikkea tarvearvioiden muutoksilla sekä hallitusohjelman mukaisilla toimilla. Suurimmat vähennykset aiheutuvat opiskelijoiden siirtymisestä yleisestä asumistuesta opintotuen asumislisälle, toimeentulotuen kokonaisuudistuksesta sekä Kelan kertaluontoisesta toimintamenosäästöistä.

Samalla panostamme palvelujen kehittämiseen ja uudistamiseen. Vuonna 2026 määrärahoja lisäävät muun muassa Kela-korvausten uudistus ja yli 65-vuotiaiden valinnanvapauskokeilu sekä omalääkäri-, omatiimi- ja ammatinharjoittajamallien kehittämishankkeet hyvinvointialueilla. Lisäksi rahoitamme nuorten huumekuolemien ehkäisyä ja C-hepatiitin torjuntaa sekä Puolustusvoimien terveydenhuollon valmiustehtäviä.

Hallitusohjelman mukaisia tuottavuustoimia ja muita säästöjä kohdentuu hallinnonalle yhteensä 38 miljoonaa euroa. Näillä toimilla vahvistetaan julkisen talouden kestävyyttä haastavissa olosuhteissa. Veteraanien tukemiseen esitetään 89 miljoonaa euroa, mikä on

Underpunkt i budgeten PR 130/2025 rd

odotetusti vähemmän kuin edellisvuonna veteraanien määrän vähentyessä. Tästä rahoituksesta katetaan muun muassa rintamaveteraanien kuntoutus ja kotona asumista tukevat palvelut, sotilasvammakorvaukset, rintamalisät sekä sotainvalidien puolisoitten kuntoutuksen kustannukset.

Hyvinvointialueiden sosiaali- ja terveydenhuollon palvelurakenteen tukemiseen kohdennetaan 371 miljoonaa euroa. Keskeisenä lisäyksenä on hallituksen investointiohjelman mukainen 40 miljoonan euron rahoitus omalääkäri-, omatiimi- ja ammatinharjoittajamallien kehittämishankkeisiin. Rahaa käytetään myös muun muassa erikoistumiskoulutukseen, ja muita lisäyksiä on tehty lastensuojelun hybridimallin käynnistämiseen, matalan kynnyksen mielenterveyspalveluiden kehittämiseen sekä isoimpana Puolustusvoimien terveydenhuollon valmiuden ja varautumisen ylläpitotehtäviin. Ylioppilaiden terveydenhuoltosäätiön rahoitukseen ehdotetaan 73 miljoonaa euroa ja psykoterapiakoulutuksen kaksiportaisuuden toimeenpanoon 5 miljoonaa euroa. Terveyden ja toimintakyvyn edistämiseen osoitetaan lähes 60 miljoonaa euroa. Näillä varoilla jatketaan muun muassa ikäihmisten toimintakyvyn tukemista, omaishoidon kehittämistä sekä nuoriin kohdistuvan erityisen huolenpidon vahvistamista. Avustuksiin terveyden ja sosiaalisen hyvinvoinnin edistämiseen esitetään 274 miljoonaa euroa.

Vuonna 2026 rahapelitoiminnan jakamattomia voittovaroja puretaan viimeisen kerran. Virastojen ja laitosten määrärahoissa huomioidaan palkkauksen tarkistukset, toksikologisten osaamiskeskusten perustaminen sekä Valviran toiminnan siirtyminen osaksi uutta lupa- ja valvontavirastoa. Lisäksi jatkamme ruoka-aputoiminnan vakiinnuttamista 3 miljoonan euron tuella ja panostamme sosiaali- ja terveydenhuollon valtakunnalliseen tiedonhallintaan, mukaan lukien Kanta-palvelujen jatkokehittäminen.

Arvoisa puhemies! Tämä talousarvioehdotus edistää sosiaali- ja terveydenhuollon sekä sen valvonnan tehokasta ja vaikuttavaa kehittämistä ja tukee sekä palvelujen laatua että julkisen talouden kestävyyttä huomioiden talouden reunaehdot. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Grahn-Laasonen, viisi minuuttia, olkaa hyvä.

15.37 Sosiaaliturvaministeri Sanni Grahn-Laasonen: Arvoisa puhemies! Erittäin vaikeita julkisen talouden aikoja edelleen eletään. Hallitus toteuttaa välttämättömiä uudistuksia, jotta suomalainen hyvinvointiyhteiskunta kantaisi kestävästi myös tulevaisuudessa. Valtion menot eivät voi pysyvästi ylittää tuloja, ja siksi tarvitsemme talouden sopeuttamista mutta myös lisää työtä, yrittäjyyttä ja kasvua Suomeen. Kasvu on antanut odottaa itseään, ja tietysti siihen vaikuttaa myös vallitseva turvallisuusympäristö Euroopassa, mutta edellytykset kasvun käynnistymiselle ovat koko ajan paremmat, ja myös positiivisia uutisia kantautuu ympäriltämme.

Julkinen talous on edelleen haastavassa tilanteessa, ja ikääntyvässä Suomessa jokaisen työikäisen on ensisijaisesti huolehdittava toimeentulostaan työn kautta. Työ on kestävin keino vähentää köyhyyttä ja huono-osaisuutta, ja siksi sosiaaliturvaa on tänäkin syksynä uudistettu tavalla, joka tukee tuen tarpeessa olevia mutta joka ei passivoi ja syrjäytä vaan antaa tukea haastavissa, vaikeissa elämäntilanteissa. [Krista Kiurun välihuuto]

Arvoisa puhemies! Kiitän sekä valtiovarainvaliokuntaa että sosiaali- ja terveysvaliokuntaa yhteistyöstä ja hyvistä, tärkeistä huomioista budjettiesitykseen. Mietinnöissä ymmärretään, että hallituksen toimet ovat tarpeellisia. Sosiaali- ja terveysvaliokunta painottaa val-

Underpunkt i budgeten PR 130/2025 rd

tion tulojen ja menojen tasaamisen tärkeyttä toimivien hyvinvointipalvelujen ja hyvinvointiyhteiskunnan turvaamiseksi. Valiokunnat ovat korostaneet, että sopeutustoimien yhteisvaikutuksia perusoikeuksiin ja hyvinvointiin on seurattava erittäin huolellisesti. Sosiaali- ja terveysministeriö on jälleen tänä syksynä julkaissut yhteisvaikutusarvion sosiaaliturvaan kohdistuvista muutoksista. On tärkeää huomata, että vaikutusarviot ovat staattisia eivätkä huomioi työllistymisen myönteisiä vaikutuksia, jotka parantavat taloudellista asemaa ja hyvinvointia pitkällä aikavälillä.

Arvoisa puhemies! Sosiaaliturvan kokonaisuudistus on jälleen ottanut suuria askelia. Uusi yleistuki yksinkertaistaa järjestelmää ja korvaa ensimmäisessä vaiheessa työttömän peruspäivärahan ja työmarkkinatuen. Tämä on ensimmäinen konkreettinen askel sillä tiellä, mistä puolueet ovat yhdessä parlamentaarisesti sopineet sosiaaliturvakomiteassa, [Krista Kiuru: Eihän sitä sopimusta noudatettu!] ja kiitän tässä samassa yhteydessä myöskin sosiaaliturvakomiteaa huolellisesta ja perusteellisesta sosiaaliturvan uudistamistyöstä.

Samalla toimeentulotuen kokonaisuudistus vahvistaa tuen asemaa viimesijaisena tukimuotona ja ohjaa ihmisiä joko työhön tai ensisijaisille etuuksille ja palvelujen piiriin. Tällä uudistuksella pyritään ohjaamaan ihmisiä kohti työtä ja parempaa toimeentuloa.

Elatustuen uudistus puolestaan varmistaa, että elatusvelvollinen kantaa vastuunsa lapsen elatuksesta eikä jätä tehtävänsä perusteetta yhteiskunnan tai lähivanhemman, usein äidin, harteille.

Tahdon nostaa tämän syksyn tärkeistä uudistuksista esiin myös toisiolain korjaamisen, josta eduskunta olikin hyvin pitkälle yhtä mieltä. Toisiolain korjauksella olemme poistaneet pullonkauloja lääketieteelliseltä tutkimukselta Suomessa. Näin saamme Suomeen enemmän lääketutkimusta, joka hyödyttää koko Suomen kansantaloutta ja ennen kaikkea potilaita. Lääketeollisuus on jo nykyään vahva vientiala Suomessa, ja toivomme sille vielä valoisampaa tulevaisuutta. Vaikutus säteilee myös kansanterveyteen, kun saamme ensimmäisten joukossa uusia lääkkeitä ja hoitomuotoja käyttöön.

Haluan nostaa esiin myös hallituksen toimet sosiaali- ja terveydenhuollon valmiuden ja varautumisen parantamiseksi. Tänä syksynä hyväksytty uusi lainsäädäntö selkeyttää sosiaali- ja terveydenhuollon johtamista ja päätöksentekoa normaaliaikojen häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa ja tuo myös vahvat rakenteet Puolustusvoimien ja sotesektorin yhteistyölle. Syksyn lisätalousarviossa hallitus on myöntänyt hyvinvointialueille 104 miljoonan euron rahoituksen poikkeusoloihin varautumiseksi, ja hallitus aikoo varmistaa poikkeusoloihin varautumisen rahoituksen myöskin tuleville vuosille.

Vielä lopuksi haluan kiinnittää huomiota tärkeisiin panostuksiin, joita hallitus on ensi vuoden budjetissa tehnyt.

Tuemme tuoreita perheitä nostamalla äitiysavustuksen, tai tutummin äitiyspakkauksen, arvon ensi vuonna 210 euroon.

Tänä syksynä erinomaisesti käynnistyneeseen 65 vuotta täyttäneiden valinnanvapauskokeiluun varataan ensi vuonna 44,5 miljoonaa euroa.

Lisäksi hallitus varaa C-hepatiitin eliminointiin 10 miljoonaa euroa ja panostaa nuorten huumekuolemien ehkäisyyn 7,4 miljoonaa euroa ensi vuoden budjetissa. Tämä on tärkeää ajankohtaisen huumetilanteen takia. Meidän on suojeltava ennen kaikkea lapsiamme ja nuoriamme huumeiden käytöltä ja vaaroilta ja ongelmilta.

Lisäksi turvakotien rahoitusta lisätään 3,45 miljoonalla eurolla, jotta tärkeää turvakoti- paikkaverkostoa voidaan jatkossakin ylläpitää ja kehittää. Erityisesti naisiin kohdistuva lä-

Underpunkt i budgeten PR 130/2025 rd

hisuhdeväkivalta on Suomessa vakava ongelma, jonka ratkaisemiseen Orpon hallitus on tarttunut erittäin määrätietoisesti ja monin toimin.

Lisätalousarviossa hallitus päätti myös myöntää 40 miljoonaa euroa valtionavustuksina hyvinvointialueille omalääkärimallin kehittämiseen, ja nostan sen esiin, koska se on [Puhemies koputtaa] tärkeä osa meidän sotepolitiikkaa. Omalääkärimalleista on jo erinomaisia kokemuksia monilla alueilla, ja asiakkaat hyötyvät hoidon jatkuvuudesta.

Kiitos eduskunnalle, ja odotan mielenkiinnolla keskustelua kanssanne! [Vastauspuheenvuoropyyntöjä]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustajat voivat pyytää minuutin mittaisia vastauspuheenvuoroja painamalla V-painiketta ja nousemalla seisomaan.

15.43 Mia Laiho kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitokset ministereille esittelystä. Erinomaisia lisäyksiä täällä ensi vuoden budjettiin, esimerkiksi Kelan valinnanvapauskokeilu, 44 miljoonaa, merkittävä parannus hoitoonpääsyyn ja mahdollisuus valinnanvapauteen, samoin toisiolaki tutkimuksen edistämiseen, turvakotien toimintaan resursseja, päihdekuolemien ehkäisyyn varoja ja lisäksi omalääkärimallin kehittämiseen.

Nostan esille vielä omaishoidon, josta nyt omaishoidon ja perhehoidon lakimuutoksella parannetaan omaishoitajien asemaa ja palkkioita ja myös sopimuksellisesti. Tämä on erittäin tärkeää. Tässä yhteydessä vielä nostaisin esille palvelusetelilain ja toivoisin jatkossa, että hallitus tarttuisi myös siihen, että saataisiin palveluseteli vastaamaan ympärivuorokautisessa hoivassa niitä kohtuullisia kustannuksia, mitä laissa edellytetäänkin, eli siihen voittavuutta lisää. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Reijonen, olkaa hyvä.

15.45 Minna Reijonen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitoksia ministereille esityksistä. Se yleistuki, mikä on tulossa, vaikuttaa hyvin järkevältä ja yksinkertaiselta ja varmasti aika selkeältä käyttää. Tosiaan vaikka ajat ovat vaikeita, niin kyllä kaikista pidetään Suomessa huolta. Kaikista pidetään tosiaan huolta myös täällä sosiaali- ja terveystieteillä. Tässä nousi esille äskettäin omalääkärimalli ja omaishoitajajutut kanssa, ja tämä omalääkärimalli on kyllä todella hyvä. Siitä on tullut paljon palautetta jo nyt, ja myös tästä on tullut palautetta, että omaishoitajien pienimmät palkkiot korotetaan, eli se on todella hieno asia. Tärkeätä työtä jatketaan. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Krista Kiuru, olkaa hyvä.

15.45 Krista Kiuru sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ajat ovat olleet niin vaikeat, että sillä on oikeutettu kaikkein köyhimmiltäkin leikkaamista. Kun hallituskausi alkoi, hallituspuolueet totesivat, että viimesijaisesta tuesta ei leikata, mutta tässä sitä nyt ollaan. Nyt käytännössä leikataan viimesijaisesta tuesta jo toista kertaa. Asumisosan jälkeen leikataan ensi vuoden budjetissa kaikkein köyhimmiltä myöskin perusosaa. Vaikutusarvioinnit jäivät jälleen kerran puutteellisiksi. Erityisesti arvio tämän lakiehdotuksen suhteesta moniin muihin lakiehdotuksiin, joita tänä syksynä käsittelimme, jäi liian ohueksi.

Ministeri Grahn-Laasonen, nyt teiltä jää nämä vaikutusarvioinnit tekemättä huolellisesti. Se on käsittämätön juttu, kun puhumme ihmisistä, joiden viimesijaisesta tuesta, noin 600

Underpunkt i budgeten PR 130/2025 rd

eurosta perusosaa, voidaan alentaa — jopa työelämävaliokunnan käsittelyn jälkeen — monilla muillakin karenssitoimilla, eikä sitä kokonaisuutta tälläkään kertaa kunnolla kollattu. Nyt ollaan siinä tilanteessa, hyvä ministeri, [Puhemies koputtaa] että te olette tehneet päätöksen, jossa 150 000 kertaa ensi vuonna voidaan laskea sosiaaliturvaa näiden osalta. [Puhemies koputtaa] Onko mahdollista elää 300 eurolla hyvinvointivaltiossa? Toivon, että vastaatte.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Mattila, olkaa hyvä.

15.47 Hanna-Leena Mattila kesk (vastauspuheenvuoro): Kiitos, puhemies! Kiitoksia ministereille esittelystä. Tässä on tosiaan ollut kuluneen viikon aikana niin ikäviä lakeja täällä meillä eduskunnassa käsiteltävänä, että nyt tänään en niistä puhu, vaan ajattelin puhua omaishoitajista ja esittää kiitoksen, että olette panostamassa näihin alimpiin palkkioihin. Omaishoitajat tekevät todella arvokasta työtä. Me varmaan kaikki jaamme tämän saman käsityksen ja ymmärrämme sen, että Suomi on suorastaan riippuvainen omaishoitajista. Siksi on tärkeää, että pystymme näitten juhlapuheitten lisäksi ihan konkreettisestikin auttamaan heitä, kannustamaan tässä arvokkaassa työssä. Olemme myös tyytyväisiä keskustassa siihen, että tämä työhuonevähennysoikeus säilyy. Me olisimme toki muillakin verovelvollisilla halunneet tämän säilyttää, mutta hienoa, että tälläkin tavalla osoitetaan tukea.

Olemme edelleen kiinnostuneita siitä omaishoidon kokonaisuudistuksesta. Miten esimerkiksi pystytään työssäkäyviä tai yrittäviä ihmisiä paremmin kannustamaan olemaan omaishoitajia? Myös haluaisimme tietää sen, [Puhemies koputtaa] miten voitaisiin saada nämä yhtenäiset kriteerit hyvinvointialueille omaishoitajien statukseksi.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Tynkkynen, olkaa hyvä.

15.48 Oras Tynkkynen vihr (vastauspuheenvuoro): Kiitos, puhemies! Tilastokeskus julkaisi tänään tiedotteen, jonka otsikko on ”Tuloerot kasvoivat 2024”. Viime vuonna kasvoivatuloerojen ohella myös pienituloisten määrä. Suomessa on vuoden takaiseen verrattuna pienituloisia nyt yli 45 000 ihmistä enemmän, ja se on enemmän kuin ihmisiä asuu vaikka Lohjalla tai Nurmijärvellä. Pienituloisten lasten määrä kasvoi vain vuodessa yli 14 000:lla.

Mutta pysäyttävin tässä tiedotteessa oli ehkä kuitenkin kaavio, joka kuvasi tulojen muutosta tuloluokittain. Nimittäin samalla, kun muiden ihmisten tulot tässä maassa kasvoivat, pienimmän tulokymmenyksen tulot putosivat edelleen. Pieni siivu kaikkein vauraimman tulokymmenyksen tulojen kasvusta olisi riittänyt estämään sen, että kaikkein köyhimmillä suomalaisilla tulotaso taas laskee. Silti te ette sitä hallituksessa tehneet. Miksi ette?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Pekonen, olkaa hyvä.

15.49 Aino-Kaisa Pekonen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kyllä nämä hallituksen toimet ja päätökset ovat tänä syksynä olleet aivan järkyttäviä, ja järkyttäviä erityisesti täällä sotesektorilla. Tämä toimeentulotuen leikkaaminen on mielestäni niin hirveä asia, että se ansaitsee tulla huomioiduksi myös tässä keskustelussa.

Te, arvoisa ministeri Grahn-Laasonen, puhutte Suomen vaikeasta taloustilanteesta. Te puhutte välttämättömistä uudistuksista, mutta nämä teidän välttämättömät uudistuksenne

Underpunkt i budgeten PR 130/2025 rd

tarkoittavat yksinomaan isoja leikkauksia. Tällä hallituksella on ollut varaa antaa rikkaille, suuryrityksille ja hyvätuloisille.

Menkääpä katsomaan sinne OmaVeroon, kuinka paljon teidän prosenttiyksikkönne ovat tuloveroista ensi vuonna putoamassa. Minä en olisi tarvinnut näitä veronkevennyksiä, mutta näillä ihmisillä, jotka ovat toimeentulotuella, olisi ollut jokaiselle eurolle käyttöä, mutta heiltä te viette leivänkin suusta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ledamot Wickström, varsågod.

15.50 Henrik Wickström r (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies, värderade herr talman! Kiitoksia molemmille ministereille esittelyistä.

STM:n momentti on hyvin laaja, niin keskityn nyt enemmän tähän itse terveyspuoleen. On tosi hienoa, että me ensi vuoden aikana saadaan valtakunnallinen panostus tämän omalääkärimallin kehittämiseen, koska, niin kuin me voidaan nähdä myöskin kansainvälisessä vertailussa, tämä meidän perusterveydenhuolto on laahannut kehityksessä perässä, joten sen takia on hienoa, että myöskin tähän nyt saadaan erillinen rahoitus. Monella alueella on saatu käyntiin erilaisia omalääkäri- ja omatiimimalleja, mutta on aivan sanomattakin selvää, että kun siihen tulee myöskin kansallista rahoitusta, niin varmaan päästään myöskin asiassa paremmin eteenpäin.

Toiseksi haluaisin nostaa esiin tämän sotevarautumisen, mihin myöskin ministeri Grahn-Laasonen tässä jo omassa esittelyssään kiinnitti huomiota. On tosi hienoa, että ollaan saatu nyt ensimmäinen rahoitus vielä tämän vuoden aikana, ja onkin toivottavaa, että tämä työ myöskin jatkuu ensi vuoden aikana, koska on sanomattakin selvää, että varautumiseen tulee jatkossakin panostaa, ja se ei liity vain sotilaalliseen puoleen vaan myöskin ennen kaikkea sotepuolen varautumiseen.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Berg, olkaa hyvä.

15.52 Kim Berg sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Toimeentulotuen leikkaukset vaikeuttavat entisestään jo valmiiksi ahdingossa elävien ihmisten arkea. Pahimmasa tapauksessa hallituksen muutosten johdosta toimeentulotuki voidaan tosiaan jopa puolittaa, jolloin elämisen kuluista pitää selvitä alle 300 eurolla kuussa.

Avoimeksi kysymykseksi toimeentulotuen heikennyksissä on edelleen jäänyt ainakin minulle opiskelijoiden tilanne, sillä velvoite hakea ja ottaa vastaan kokoaikatyötä koskee myös opiskelijoita. Tämä voi tarkoittaa sitä, että opinnot pitää keskeyttää toimeentulotuen turvaamiseksi esimerkiksi kesäaikaan. Suomen tulevan kasvun kannalta pidän tätä hyvin erikoisena linjauksena hallitukselta. Siksi kysyisinkin ministeri Grahn-Laasoselta: onko hallitus edelleen aidosti rankaisemassa toimeentulotuen puolittamisella myös niitä opiskelijoita, jotka eivät vain kesätöitä saa, vaikka niitä hakevat? [Vasemmalta: Tämä on tärkeä kysymys! — Krista Kiuru: Mutta jäi hoitamatta!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kemppi, olkaa hyvä.

15.53 Hilikka Kemppi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kävin seitsemänpaikkaisessa lastensuojelun perhekodissa. Aivan upea paikka, todella hyvää hoitoa, mutta heiltä joudutaan kotiuttamaan tällä hetkellä lapsia tai laittamaan laitoshoitoon sen takia,

Underpunkt i budgeten PR 130/2025 rd

että rahat ovat loppu. Kävin myös omaishoitajan luona sellaisessa järjestelyssä... Haluaisin itsekin vanheta, mutta tällä hetkellä Suomessa omaishoidon kriteerejä jopa pienennetään, tiputetaan, ja sen seurauksena omaishoitajat joutuvat pois omaishoidon tehtävistä.

Keskusta peräänkuuluttaa edelleen hallitukselta omaishoitolain kokonaisuudistusta, jonka toteuttaminen oli kirjattuna Orvon hallituksen ohjelmaan. Tuo ohjelma piti tuoda jo puoliväliriiheen mennessä, mutta olemme jo tällä hetkellä pahasti myöhässä. Se on kuitenkin kriittinen sen takia, että esimerkiksi työikäisten omaishoitajien erityistarpeet tulisi huomioida, omaishoidon tuen kriteerit tulisi yhtenäistää eri hyvinvointialueilla ja perhehoidon osuutta omaishoitajien vapaiden aikaisissa hoivajärjestelyissä tulisi kasvattaa. Keskusta näkee erittäin tärkeänä myös perhehoidon toimintaedellytysten vahvistamisen.

Arvoisa ministeri, mitä te teette sen eteen, että hyvinvointialueilla voitaisiin kehittää eikä vain näivettää?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Holopainen, olkaa hyvä.

15.54 Hanna Holopainen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minäkin olen huolestunut näistä sosiaaliturvaleikkauksista, joita hallitus kohdistaa... Erityisesti olen huolestunut yksinhuoltajiin ja lapsiperheisiin kohdistuvista leikkauksista. Meillä on paljon sekä kokemuseräistä että tutkittua tietoa siitä, miten 90-luvun lama jätti jälkensä niihin lapsiin ja nuoriin, jotka silloin lapsuuttaan ja nuoruuttaan viettivät. Tutkimukset ovat osoittaneet, että silloin hankala kansantalouden tilanne on jättänyt jälkensä näitten henkilöitten myöhempään kehitykseen. Siellä on paljon näyttöä siitä, että se on vaikuttanut kouluttautumiseen, työllistymiseen ja hyvinvointiin. Niinpä onkin nähtävissä, että myös näillä nyt toteutettavilla leikkauksilla tulee olemaan pitkävaikutteinen jälki, ja ne todellakin tulevat myös kansantaloudelle kalliiksi. Oletteko te valmiit tutustumaan näihin 90-luvun laman oppeihin, ja valmisteletteko toimia, joilla voitaisiin välttää ne virheet, joita silloin on tehty?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lohikoski, olkaa hyvä.

15.55 Pia Lohikoski vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Välillä tuntuu näitä keskusteluita kuunnellessa, että osa täällä sulkee silmänsä eikä halua nähdä, miten eriarvoiseen yhteiskuntaan tämä hallituksen leikkauspolitiikka johtaa. Äskен osa puhui edellisessä asiakohdassa siitä, että suomalaisten arjen turvallisuus on eduskunnan tärkein asia, mutta miten on kaikkein köyhimpien suomalaisten arjen turvallisuus? Onko se teille salin oikealla laidalla tärkeää? Sosiaaliturvaan tehdyt leikkaukset ovat kohdistuneet kaikkein heikoimmassa asemassa oleviin ja horjuttaneet heidän perusturvallisuuttaan. Toimeentulotuen piti kompensoida, mutta nyt te leikkaatte sitäkin. Ihmisoikeussopimusten valvontaelin on linjannut, että lasten edun ja lasten oikeuksien näkökulmasta tulisi välttää etenkin lapsiköyhyyttä lisääviä toimia ja myös toimia, jotka vaikuttavat heikentävästi lapsen huolenpidosta vastaavien asemaan. Kysynkin: millainen on kaikkien leikkausten yhteisvaikutus työttömän yksinhuoltajaperheen [Puhemies koputtaa] kuukausibudjettiin, arvoisa ministeri Grahn-Laasonen?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lindén, olkaa hyvä.

Underpunkt i budgeten PR 130/2025 rd

15.57 Aki Lindén sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Heittäydyn tässä aluksi byrokraatiksi. Meillä on ihan oikeasti käsittelyssä nyt valtiovarainvaliokunnan mietintö talousarviosta, eikä täällä ole varsinaisesti ministerien kyselytunti, mutta kiinnitän huomiota tässä mietinnössä sivulla 102 kohtaan, jossa kerrotaan, että leikataan 18 miljoonaa euroa terveydenhuollon erikoistumiskoulutuksesta, ja kerrotaan, että se on noin 17 prosenttia. Se tarkoittaa 200:aa henkilötyövuotta, ja se tarkoittaa käytännössä sitä, että meillä tulee merkittävä tulppa lääkäreiden erikoistumiskoulutukseen ensi vuonna. Meillä monissa keskisuurissa keskussairaaloissa — Joensuu, Pori, Lahti, Seinäjoki — on jo tällä hetkellä pulaa eräillä kriittisillä aloilla erikoislääkäreistä. Eläköityminen on nopeaa. Me tarvitsisimme ehdottomasti lisää erikoislääkäreitä, ja nyt tässä suoraan mietinnössä kerrotaan, että tilanne tulee vaikeutumaan. Täällä sanotaan ”ja voivat aiheuttaa sopeutumistoisimia” — totta, varmasti tulevat aiheuttamaan sopeutustoimia. Jos tälle asialle voisi vielä jostain tehdä, niin siitä mielelläni kuulisin kommentteja.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Castrén, olkaa hyvä.

15.58 Maaret Castrén kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hyvät ministerit! Perhe on lapselle se tärkein perusyksikkö, ja kasvu turvallisessa ja kannustavassa ympäristössä luo perustan koko elämälle. Hallitus on koko vaalikauden ajan tiedostanut, että sosiaaliturvamuuksilla on vaikutuksia lapsiperheiden toimeentuloon. Siksi säästöpäätöksiä tehtäessä on pyritty lieventämään näitä vaikutuksia niin paljon kuin mahdollista.

Jo hallitusneuvotteluissa tehtiin ratkaisuja lapsiperheiden tueksi. Lapsilisää korotettiin, opintotuen huoltajakorotusta nostettiin ja otettiin käyttöön lapsikohtainen työtulovähennys. Viimeisimmässä toimeentulotukea koskevassa esityksessä lasten perusosaa ei leikata vaan sitä korotetaan hieman. Elatustuen uudistus puolestaan vahvistaa lapsen oikeutta riittävään elatukseen, mikä parantaa erityisesti yksinhuoltajien asemaa.

On kuitenkin rehellistä todeta, että satojen miljoonien eurojen säästöjä ei voida toteuttaa ilman vaikutuksia. Lapsiperheköyhyys on todellinen haaste. Samalla on hyvä muistaa, että paras keino torjua lapsiperheköyhyyttä on vanhempien työllisyys. Siksi sosiaaliturvaa [Puhemies koputtaa] kehitetään kannustavammaksi ja velvoittavammaksi. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Siponen, olkaa hyvä.

15.59 Markku Siponen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tietenkin tänään on tähän sektoriin liittyen tehty aika ikäviä päätöksiä, apteekkien keskittämislaki ja myöskin toimeentulotuen leikkaukset, mutta pakko se on vain katsoa eteenpäin ja näitä so-
tepalveluja vähän laajemmin.

Keskustassa ollaan tarjottu yhteistyötä palveluitten pelastamiseksi, ja viikonloppuna julkaistiin myöskin tällainen sotien korjaussarja. Olisin kysynyt ministereiltä tässä yhteydessä myöskin kommenttia ja lääkkeitä näiden taloudellisten haasteitten selättämiseen. Täällä muun muassa tarjotaan alijäämien kattamisajan pidennystä ja niin sanottua hyvinvointialueitten velkasaneerausta, jossa kaikkein vaikeimmassa asemassa olevat alueet pysyisivät laittamaan taloutta kuntoon, ja samalla kannustavalla tavalla, ja sitten on myöskin tämä asia, jota ollaan pidetty esillä, eli matkakulujen siirtäminen Kelasta hyvinvointialueille. Myöskin olisi tärkeää, että hyvinvointialueita kannustettaisiin tutkimus- ja kehittämis-

Underpunkt i budgeten PR 130/2025 rd

toimintaan niin, että esimerkiksi tiloja olisi mahdollista vuokrata ulkopuolelle. Miten, arvoisat ministerit, näette nämä keskustan ehdotukset?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Sillanpää. Jatketaan debattia siis.

16.01 Pia Sillanpää ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Krooninen alaselkäkipu on yksi suomalaisten yleisimmistä vaivoista. Ehkä joku tämän salin edustajistakin on sen kokenut. Se aiheuttaa merkittäviä kustannuksia paitsi terveydenhuollolle myös työkyvyttömyyden, sairauspoissaolojen ja sosiaaliturvamenojen kautta. Kun huomioidaan myös epäsuorat kustannukset, puhutaan jo miljardiluokan kokonaisuudesta. Kyse ei ole mistään pienestä kuluerästä yhteiskunnalle. Olenkin iloinen siitä, että 100 000 euroa on osoitettu eduskunnan joululahjarahoista tutkimukseen, jossa selvitetään kalevalaisen jäsenkorjauksen vaikuttavuutta kroonisen alaselkä kivun hoidossa. Tämän rahoituksen turvin saamme vihdoin korkeatasoista tutkimustietoa suomalaisesta perinteisestä hoitomenetelmästä, siitä, miten kalevalainen jäsenkorjaus vaikuttaa kipuun, toimintakykyyn, työkykyyn ja arjessa selviytymiseen, sekä siitä, voiko tällä menetelmällä olla kustannussäästöpotentiaalia yhteiskunnalle. Kiitos tästä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Koskela, Minja.

16.02 Minja Koskela vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Viimeisten viikkojen aikana me vasemmistoliiton kansanedustajat olemme lukeneet täällä salissa ääneen toimeentulotuen saajien kertomuksia ja myös kokemuksia siitä, mitä tunteita se herättää, kun tätä tukea ollaan leikkaamassa.

Tämä toimeentulotuen leikkaus on yksi julmimmista ja eniten köyhyyttä aiheuttavista toimista, joita oikeistohallitus on tähän asti toteuttanut. Tähän kritiikkiin on turha vastata sanomalla, että toimeentulotuen leikkaus kannustaisi työntekoon, koska te leikkaatte pois jopa sen 150 euron suojaosan, joka on mahdollistanut sen, että voi tehdä edes vähän töitä toimeentulotuen päälle. Minä sanon nyt aivan suoraan, että tämä esitys on todella julma ja osoitus siitä, että hallitus ei ymmärrä köyhien ihmisten arkea eikä köyhyyttä kokemuksena eikä sitä, että silloin kun ihmisellä on merkittävää niukkuutta, niin toimeliaisuus vähenee, koska kaikki energia menee siihen, että yrittää pärjätä.

Kukaan ei valitse olla köyhä, mutta hallitus on valinnut lisätä köyhyyttä, ja tämä on minusta hyvä ymmärtää. [Krista Kiurun välihuuto]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Merinen.

16.03 Ville Merinen sd (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Ja kiitos ministereille, kun olette täällä juttelemassa! Tuli mieleen semmoinen jotenkin yleisempi puheenvuoro, että nyt kun on hirveästi työttömyyttä ja sitten tämä teidän valitsema politiikka on ollut tämmöistä niukkuutta lisäävää, niin onkohan saavutettu ajat sitten jo semmoinen piste, missä ovat alkaneet mennä hyödyt vain huonommiksi, ja tästä ei oikeastaan ole enää hyötyä.

Minulle tulee mieleen oma nuoruus ja lapsuus, kun minä olen 41-vuotias ja silloin oli kova lama, kun minä olin pikkupoika. Minun ikäpolvellani on hirveästi riippuvuuksia,

Underpunkt i budgeten PR 130/2025 rd

avioeroja, ongelmia työpaikoilla ja semmoista suunnattomuutta ja myös semmoista, että puuttuu luotto omaan tekemiseen ja omiin vaikutusmahdollisuuksiin. Minusta tuntuu, että tällä kaudella, mitä nyt on ollut, aiheutetaan vähän samanlainen sukupolvi, jolla on semmoinen suunnattomuuden kokemus. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kalli.

16.04 Eeva Kalli kesk (vastauspuheenvuoro): Kiitos, puhemies! Sotejärjestöt ovat tärkeä osa suomalaista sotepalvelujärjestelmää. Järjestöjen kautta moni suomalainen saa matalalla kynnyksellä apua, tukea, neuvontaa, vertaistukea. Tuo on valtavan arvokasta apua, ja monet vapaaehtoiset eri puolilla Suomea sitä tarjoavat tälläkin hetkellä. Tällä vaalikaudella sotejärjestöihin kaikkiaan kohdistuu todella raju leikkaus: avustusten määrä leikkaantuu siis lähes 40 prosenttia tällä kaudella. Se kyllä aiheuttaa merkittävän riskin siitä, että ihmisten pahoinvointi lisääntyy, mutta se aiheuttaa myös taloudellisen riskin siitä, että raskaampien palvelujen tarve kasvaa ja siten kasvavat kustannukset hyvinvointialueille. Kysyisinkin hallitukselta: Miten varmistatte sen, että järjestöillä on tulevaisuudessakin mahdollisuus toimia? Ja onko arvioitu niitä mahdollisia kustannuksia, joita näistä leikkauksista syntyy?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Väyrynen.

16.05 Ville Väyrynen kok (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Tuossa edustaja Laiho oikeastaan luetteli pitkän listan kiitoksia — liittyen omalääkärimalliin, valinnanvapauteen, turvakoteihin ja niin edelleen — mihin voi yhtyä. Ja erityiskiitos tehdystä työstä toisiolain suhteen ja sen uudistamisen suhteen. Se oli iso, tärkeä uudistus.

Mutta se, mitä tästä valtiovarainvaliokunnan mietinnöstä haluaisin erityisesti nostaa esille, on osa, missä puhutaan laaturekisteritoiminnasta, kansallisista laaturekistereistä, joihin suunnataan tänä vuonna 400 000. Tässä oli hyvin erikoinen tilanne THL:llä, joka hallinnoi laaturekistereitä. Siellä oli jonkunäköinen suunnitelma, että jo olemassa olevista rekistereistä yli puolet laitetaan tietyllä tavalla säästöliekille, johon valtiovarainvaliokunta on ottanut hyvin vahvan kannan: ”Vaikuttavuustavoitteiden edistämisen kannalta on olennaista, että olemassa olevien laaturekisterien ylläpidon toimintaedellytykset ja resurssit turvataan, jotta niihin vuosien varrella karttunut tieto on täysimääräisesti hyödynnettävissä. Toimintaa tulee laajentaa, ei supistaa.” Tämä on erittäin tärkeä kanta, ja sitä pitää seurata, että meillä ei todellakaan laiteta säästöliekille yhtään sitä tehtyä työtä, mitä vuosien varrella on tehty, vaan kehitetään järjestelmää entisestään. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Razmyar.

16.07 Nasima Razmyar sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Köyhyyden lisääminen on arvovalinta. Te olette puhuneet täällä kauniisti perheiden tukemisesta ja olette sanoneet, että olette pyrkineet välttämään sitä pahinta. Todellisuus on se, että olette ajaneet suomalaisia perheitä köyhyyteen, 31 000 lasta lisää. Minä en sanoisi, että tämä on hyvä suoritus. Se palaute, mitä me päättäjät saamme, on erittäin kylmää ja karua kansalaisilta tällä hetkellä. Perheet kertovat, että heillä ei ole varaa maksaa vuokria ja laskuja, ovat lo-

Underpunkt i budgeten PR 130/2025 rd

pettaneet lasten harrastukset, ei ole varaa esimerkiksi vaatteisiin. Tämä on se todellisuus, missä monet suomalaiset perheet elävät tämänkin joulun.

Aivan kuten tässä moni on todennut, köyhyys lapsuudessa lisää riskiä syrjäytymiseen, mielenterveysongelmiin ja voi olla jopa syy heikompaan koulutustasoon. On aiheellista kysyä, ministeri ja arvoisa hallitus, teiltä: mitä luulette, että tämä maksaa yhteiskunnalle?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Holopainen.

16.08 Hanna Holopainen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On paljon puhuttu siitä, että neurokirjolla olevien henkilöiden palveluissa on paljon hyvinvointialuekohtaisia eroja. Kun hallitusohjelmassakin on ainakin linjattu, että kiinnitettäisiin huomiota siihen, että neurokirjolla oleville henkilöille — kaikenikäisille henkilöille, ei siis pelkästään lapsille ja nuorille, tämä koskee myös aikuisia — olisi oikea-aikaisia, monialaisia palveluita ja selkeät palveluketjut tarjolla, niin kuinka tämä edistyy? Valitettavasti nyt tätä kansallista neurokirjon toimenpideohjelmaa ei ole tällä kaudella toteutettu, mutta tämä olisi äärimmäisen tärkeää, kun tosiaan THL:nkin selvityksen mukaan hyvinvointialueet hoitavat tätä asiaa hyvin eri tavoin ja monessa paikassa sitten meillä on ongelma, että neurokirjon henkilöiden tilanne kuormittuu, koska he eivät saa apua ja tukea ajoissa, ja sitten se voi johtaa kalliimpiin palveluihin, esimerkiksi pahentuviin mielenterveyshäiriöihin tai lasten kohdalla sinne lastensuojelupalveluihin, jotka voitaisiin välttää, mikäli näitten henkilöitten tarpeita voitaisiin ajoissa hoitaa. Miten tämä kokonaisuus edistyy tällä hetkellä?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Nyt ei enää pysty varaamaan, nyt on niin paljon vastauspuheenvuoroja, kaiken kaikkiaan 18. Otetaan edustaja Lohi ja sen jälkeen välillä ministereille vastauspuheenvuorot, ja sitten jatketaan debattia. — Lohi.

16.09 Markus Lohi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vaikeinakin aikoina keskusta on halunnut varmistaa, että perusturva on sellaisella tasolla, että kukaan suomalainen ei joutuisi absoluuttiseen köyhyyteen ja ei olisi puutetta arjessa. Nyt valitettavasti tulee sellainen tunne, että suomalaisia ollaan jakamassa kahteen kastiin: niihin, joilla menee entistä huonommin, ja niihin, joilla menee entistä paremmin. Tämä on sydäntäsärkevääkin, kun katsoo tätä toimintaa tällä hetkellä.

Kysymykseni koskee kuitenkin tuota yrittäjän eläkelakia. Meillä on siinä korjattavaa, on ollut selvityshenkilö. Odotamme, miten sitä korjattaisiin. On tilanteita, joissa liikevaihto — ei siis tuotto vaan liikevaihto — vie yrittäjän eläketason niin korkealle, että ei riitä palkkaan rahaa, mutta samalla se YEL määrittelee sosiaaliturvan ja myös maksujen tason, vaikkapa päivähoitomaksujen tason. Korjattavaa on. Tämä on tietenkin vuosikymmenien tulos, missä nyt ollaan. Haluaisin kysyä ministeri Grahn-Laasoselta: voitteko vakuuttaa, että nyt tehdään semmoinen ratkaisu, että kaikki yrittäjät ovat siihen tyytyväisiä, ja milloin meille tulee tänne eduskuntaan esitys näistä korjauksista? En tässä ollenkaan syyttele, vaan ihan vilpittömästi haluan kysyä. [Nasima Razmyarin välihuuto]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: No niin, kiitoksia. — Ja sitten ministereille vastauspuheenvuoro, ja aloittaako ministeri Juuso? — Enintään viisi minuuttia tässä vaiheessa.

Underpunkt i budgeten PR 130/2025 rd

16.10 Sosiaali- ja terveysministeri Kaisa Juuso: Arvoisa puhemies! Suurin osa kysymyksistä tuli nyt ministeri Grahn-Laasoselle, mutta muutama myöskin minulle, ja vastaan niihin. — Palvelusetelilainsäädännöstä kysyttiin: Palveluseteliähän on nyt jo annettava, mikäli hyvinvointialue ei pysty hoivaa antamaan takuuajan sisällä. Palveluseteli voi olla kaikille käyttäjille samansuuruinen tai tulositonnainen, ja se riippuu tietysti myöskin asiakkaan tuloista ja palvelusta, minkä suuruinen se palveluseteli milloinkin on. Tarkoituksena on lisätä palvelusetelin velvoittavuutta niin, että seuraavassa monituottajuuteen liittyvässä lainsäädännössä, mikä on tulossa eduskuntaan varmaankin toukokuussa, on ennustettu, lisätään se velvoite, että hyvinvointialueen tulee myöskin informoida asiakasta siitä, että hänellä on mahdollisuus saada se palveluseteli, mikäli hoitotakuuajoissa ei pysyt.

Keskusta kyselee omaishoidon kokonaisuudistuksesta: Kokonaisuudistus ei tällä kaudella tule toteutumaan, mutta me menemme sitä kohti erilaisilla selvityksillä. THL on selvittänyt, minkälaisia kriteereitä eri hyvinvointialueilla on käytössä, ja todennut, että ne eroavat hyvin paljon toisistaan, minkä jälkeen THL on ohjeistanut siitä, millä tavalla niitä tulisi muuttaa, jotta päästäisiin niihin yhdenvertaisiin palveluihin. Sen lisäksi THL tällä hetkellä selvittää niitä niin sanottuja väliinputoajia omaishoidon tuen osalta. Myöskin perhehoidosta on tulossa viime vuoden joululahjarahoilla selvitys perhehoidon roolista ja siitä, miten sitä voitaisiin parantaa. Perhehoitajien sosiaaliturva on puutteellinen vähän samalla tapaa kuin monilla yrittäjillä.

Edustaja Lindén kysyi terveydenhuollon erikoistumiskoulutuksen leikkauksesta: tämä leikkaus on kertaluonteinen leikkaus ensi vuodelle ja liittyy siihen, että säästötavoitteiden pääluokan osalta tulee toteutua, mutta se tulee nousemaan sitten seuraavana vuonna taas uudestaan.

Sotejärjestöjen leikkauksista ollaan myöskin huolissaan, ja totta kai ymmärrän sen, koska leikkaus on todella iso. Hyvin paljon ministeriön virkakunta keskittyy nyt siihen, että ne tehdään mahdollisimman oikeudenmukaisesti siten, että pyritään siihen, että ei säästetä siitä kohtaavasta työstä, eli se kohtaava työ on se kaikista tärkein, se vapaaehtoistyö, missä kohdataan ihmisiä kasvokkain, annetaan vertaistukea ja niin poispäin. Samalla myöskin haarukoidaan niin sanottuja rajapinta-kohteita, eli osa tällä hetkellä järjestöjen tekemästä työstä on sellaista, mikä lainsäädännössä kuuluu hyvinvointialueiden vastuulle, niin että tämmöistä rajanvetoa tehdään. Siellä otetaan huomioon myöskin toiminnan tuloksellisuus, eli STEAhan valvoo hyvinkin tarkasti annettuja avustuksiaan, ja jos tuloksellisuudessa on puutteita tai ei pystytä raportoimaan, niin se totta kai vaikuttaa myöskin siihen avustuksen summaan. Samalla otetaan huomioon myöskin yhdistysten varallisuus. Meillä on järjestöjä, joilla on tosi paljon omia varoja, ja tämä huomioidaan myöskin siinä avustuksen suuruudessa.

Sitten kysyttiin neurokirjosta: Kelahan sai kauden alussa 25 miljoonaa euroa nimenomaan neurokirjon tuen kehittämiseen yhdessä hyvinvointialueiden kanssa, mutta nyt täytyy huomata, että myöskin vammaispalvelulaki osittain kattaa henkilöitä, joilla on neurokirjon ongelmia. Jos toimintarajoitteita on, niin on mahdollista myöskin vammaispalvelulain kautta saada tarvittavia palveluita. Ei ole tullut viestiä, että haluttaisiin jotain erityistä ohjelmaa neurokirjolla oleville, mutta en yhtään kiellä, etteikö se olisi tarpeellinen ja hyvä. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Ministeri Grahn-Laasonen.

Underpunkt i budgeten PR 130/2025 rd

16.15 Sosiaaliturvaministeri Sanni Grahn-Laasonen: Kiitos, arvoisa puhemies! On hyvä muistaa, miksi olemme tilanteessa, missä sosiaaliturvaankin joudutaan kohdistamaan säästöjä. Suomi on erittäin vakavasti ja vaarallisesti velkaantunut maa, ja hallitus ottaa tämän tilanteen erittäin vakavasti, ja pakkokin on, koska me olemme tällä EU:n niin sanotulla tarkkailuluokalla alijäämämenettelyssä. Siksi eduskuntapuolueet, vasemmistoa lukuun ottamatta, ovat myös sitoutuneet jatkamaan tätä talouden sopeuttamista myös tulevilla kausilla velkajarrun muodossa. [Välihuutoja vasemmalta] Näin ollen talouden sopeuttamista emme pääse pakoon. [Aino-Kaisa Pekonen: Miksi laitate kaikista köyhimmat maksumiehiksi?] On välttämätöntä tehdä taloutta sopeuttavia päätöksiä.

Mutta minä ja hallitus olemme kyllä eduskunnan kanssa ja teidän hyvissä puheenvuoroissanne nousseiden huomioiden kanssa hyvin samaa mieltä siitä, että me haluamme, että Suomi on hyvinvointiyhteiskunta, jossa ketään ei jätetä hankalissa elämäntilanteissa yksin, että meillä on kestävät turvaverkot [Välihuutoja vasemmalta — Puhemies koputtaa] myöskin tulevaisuudessa ja edelleen Suomi sijoittuu EU-maiden kärkipäähän, kun mitataan, kuinka paljon julkisia varoja käytetään sosiaalietuuksiin suhteessa bruttokansantuotteen. Meillä on vahvat turvaverkot myöskin tulevaisuudessa.

Toimeentulotuen tarkoitus on turvata viimesijainen välttämätön toimeentulo ja huolenpito niille, jotka eivät kykene sitä itse hankkimaan, ja tätä toimeentulotuen viimesijaista luonnetta vahvistetaan toimeentulotuen uudistuksella. Tässä on noussut esiin tämä alentaminen, eli alentaminen 50 prosenttiin voidaan tehdä vain, jos ihminen ei hae ensisijaista etuutta tai jos ei ota vastaan työtä. Kyllähän sosiaaliturvalla täytyy olla säännöt, mutta yksilöllinen harkinta tehdään kuitenkin jokaisen kohdalla. [Krista Kiuru: 80 000 uutta työtöntä!] Tämä toimeentulotuen myöskin velvoitteita lisäävä linja on hyvin yhteispuhjoismainen. [Krista Kiurun välihuuto]

Sosiaaliturvaa yleisesti hallitus pyrkii rakentamaan ja luomaan työhön kannustavaksi kaikissa tilanteissa. [Vasemmistoliiton ryhmästä: Suojaosat töissä! — Puhemies koputtaa] Sosiaaliturvaan tulee kuulua sekä oikeuksia että velvollisuuksia. Tämä on hyvin, niin kuin sanoin, pohjoismainen linja, jonka mukaisesti toimimme. Se, mikä toimeentulotuki uudistuksessa on mielestäni hyvin myönteistä, on se, että se pyrkii ohjaamaan ensisijaisille etuuksille, koska silloin kun ihmiset ovat ensisijaisilla etuuksilla, esimerkiksi työttömyysturvalla — ensisijaisesti tietysti työelämässä — niin silloin he ovat myöskin palvelujen piirissä, siis työllistymistä tukevien palvelujen piirissä. [Krista Kiurun välihuuto] Ei ole eettisesti oikein se, että ihmisille maksetaan toimeentulotukea ilman, että pyritään auttamaan ja tukemaan myöskin siitä hankalasta elämäntilanteesta eteenpäin nousemista. [Pia Lohikosken välihuuto] — Tässä on myöskin mahdollisuus varmasti käyttää vielä puheenvuoroja, tämän jälkeenkin.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Annetaan ministerin nyt puhua, ja sitten on kaikilla mahdollisuus vielä puhua.

Joo. — Tästä toimeentulotuen ansiotulovähennyksestä kysyttiin. Kotimaisessa tutkimuksessa, jossa ansiotulovähennyksen käyttöönoton vaikutuksia on arvioitu, ei havaita vaikutuksia työmarkkinasiirtymiin keskimäärin. Tämä on perustelu tälle muutokselle.

Sitten edustaja Tynkkynen nosti esiin tuloerot Suomessa, ja tänään itse asiassa Veronmaksajain Keskusliitto juuri tästä asiasta tiedottikin. Suomessa tuloerot ovat olleet hyvin vakaat tällä vuosituhannella. Gini-kerroin oli viime vuonna sama kuin se oli vuonna 2000,

Underpunkt i budgeten PR 130/2025 rd

ja tämä tuloeroja mittaava käyrä on Suomessa hyvinkin vakaa. Eli tästäkin voidaan osaltaan päätellä, että Suomi on hyvinvointivaltio ja -yhteiskunta edelleen ja tulevaisuudessaakin.

Niin kuin ministerikollega Kaisa Juuso nosti esiin, neurokirjolla olevien henkilöiden Kelan harkinnanvaraista kuntoutusta ja resursseja on lisätty tällä kaudella, ja siinä on kyllä meillä iso tarve. Erityisesti lasten osalta tilanne on huolestuttava. Meidän pitää pystyä vahvistamaan perheiden palveluja näissä tilanteissa ja myöskin on luotava sellaista kouluympäristöä ja lasten kasvumaailmaa, jossa jokaiselle on tilaa omana itsenään. On tärkeää, että tämä asia on eduskunnan huomion kohteena.

Lisäksi haluaisin nostaa esiin täältä nousseista kysymyksistä apteekkitalouden uudistuksen. Siitä on käytykin tässä salissa runsaasti keskustelua. Myös apteekki- ja lääkektorille tällä kaudella, niin kuin edelliselläkin kaudella, on kohdistunut säästöjä, eivätkä ne voi olla vaikutuksia vailla. Mutta se, mikä on hallituksen linja tälläkin kaudella, on se, että me pyrimme turvaamaan niin pitkälle kuin mahdollista meidän valtakunnallista apteekkiverkkoa, koska se on tärkeä lähipalvelu ihmisille ja meidän apteekit ovat luotettavia ja turvallisia. Tässä meidän uudistuksessa, minkä eduskunta on juuri hyväksynyt, myöskin vahvistetaan apteekkien henkilöstön osaamisen hyödyntämistä osana meidän soteuudistuksen ongelmien ratkaisua.

Lopuksi haluan sanoa sen, että nyt olisi kohtuullista, kun esimerkiksi sosiaalidemokraatit täällä kritisoivat runsaasti näitä sosiaaliturvaan kohdistuvia leikkauksia, että he esittäsivät oman näkemyksensä vaihtoehtoisista säästöistä. [Sosiaalidemokraattien ryhmästä: Voin kertoa heti!] Nimittäin tältä kritiikiltä siinä mielessä on hieman pohjaa pois, että edelliselläkin budjettikausilla te olette kritisoineet sosiaaliturvaan kohdistuvia leikkauksia, mutta ette enää omissa vaihtoehtobudjeteissanne esitä niitä peruttaviksi, jolloin on tulkittavissa, että te hyväksytte nämä tehdyt sosiaaliturvaleikkaukset. Onko tämä myös ensi vuonna näin, että tämän vuoden leikkaukset sitten ensi vuonna hiljaa unohdetaan, vai mikä se sosiaalidemokraattien linja tässä asiassa on? [Suna Kymäläisen välihuuto — Krista Kiurun välihuuto]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Elikkä näiden, jotka täällä nyt ovat, ei tarvitse pyytää enempää, koska ei ole enää tuo V-painike auki. Otetaan sieltä näitä henkilöitä. — Edustaja Kymäläinen.

16.21 Suna Kymäläinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kun te kannustatte puheissanne vahvasti ihmisiä töihin, niin samanaikaisesti te toisella kädellä pakotatte hyvinvointialueita massairtisanomisiin. Voin tuoda terveisiä Etelä-Karjalasta: yli 500 työpaikkaa on menetetty. Ihmiset, jotka haluaisivat tehdä töitä, jotta pystyisivät huolehtimaan niistä lapsistaan, mutta tämä on nyt teidän... Te sanotte, että te ette vastaa rahoituksesta, mutta ette te osattomia tähän asiaan ole. Kaikkein surullisin olen siitä, että yksikään teistä ministereistä ei ole halunnut tulla Etelä-Karjalan hyvinvointialueelle kohtaamaan näitä ihmisiä, jotka työpaikkansa ovat menettäneet.

No, samanaikaisesti te olette tehneet kyllä oikein urakalla töitä kasvattaaksenne köyhyyttä Suomessa, erityisesti lapsiperheköyhyyttä, vaikka jälleen kuultiin edellisessä puheenvuorossa, kuinka sitä yritetään sokerihunnulla kuorruttaa. Ei tunnu tuntuvan missään, ja nämä toimeentuloleikkaukset jatkuvat ensi vuonna. Samanaikaisesti teillä on oman ar-

Underpunkt i budgeten PR 130/2025 rd

vomaailmanne mukaisesti rahaa ohjattavaksi yksityiseen [Puhemies koputtaa] terveydenhuoltoon.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitos. — Edustaja Keto-Huovinen.

16.22 Pihla Keto-Huovinen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiitos ministereille laajan sektorin esittelystä. — Suomessa naisille turvattomin paikka on monesti se oma koti, ja tekijä on useimmiten läheinen ihminen. Suomessa on tänä vuonna kuollut jo 20 naista väkivallan uhrina, ja jokainen näistä tapauksista on vakava ihmisoi-keusongelma ja vaatii meiltä yhteiskunnan asennemuutosta, resurssien lisäämistä järjes-töille ja turvakodeille sekä toimia naisvihaa ja väkivaltaisia asenteita vastaan.

Orpon hallitus on vahvistanut turvakotien rahoitusta jokaisessa budjetissaan, ja ensi vuonna turvakotien rahoitusta vahvistetaan jälleen 3,45 miljoonalla eurolla. Haluankin kiittää hallitusta väkivallan ja sen uhan kokeneiden avun ja turvan vahvistamisesta, mutta kysyisin vielä, että mitä lisätoimia hallitus aikoo tehdä, jotta väkivalta saadaan ennaltaeh-käistyä ja asenteisiin puututaan niin, ettei yksikään nainen enää menetä henkeään väkival-lan seurauksena.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kaarisalo.

16.23 Riitta Kaarisalo sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Grahn-Laasonen, kun te tässä salissa esittelitte lukemattomia leikkauksia ensisijaisiin etuisuuk-siin, puolustelitte niitä nimenomaan vetoamalla siihen ja korostamalla sitä, että onhan suo-malaisilla ihmisillä tämä viimesijainen tuki ja turva, toimeentulotuki. Nyt te päätitte leika-ta myös siitä. Todella toivon, että luette sen SDP:n vaihtoehdon — nämä rahat löytyvät sieltä.

Kautenne alussa Sixten Korkman totesi varsin suoraan, että vaikka taloutta tasapainote-taan, ei ole mikään pakko toistaa 90-luvun laman virheitä ja lisätä lapsiperheköyhyyttä. Mutta juuri näin on tapahtunut, [Krista Kiuru: Näin on, mutta nyt tapahtuu!] ja tämä leik-kaus kohdistuu massatyöttömyyden keskellä nimenomaan lapsiin ja nuoriin.

Näin joulun alla kysyn, ministeri: onko teistä kohtuullista, että jos kotona asuva 18-vuo-tias nuori saa vaikka edes parikymppiä lahjarahaa, niin se leikataan perheen toimeentulo-tuesta? [Krista Kiuru: Onko oikein?]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Furuholm.

16.24 Timo Furuholm vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Vaikka mi-nisteriaitiossa nyt kuinka väännellään ja käännellään, niin faktahan on se, että tämä toi-meentulotuen leikkaus on yksi hallituksen julmimmista toimista, ja se täällä tänään hyväk-syttiin. Se osuu yhteiskunnan viimesijaista turvaa tarvitseviin, se osuu lapsiin.

Luen nyt sitaatin: ”Hallituksen sosiaaliturvaa koskevissa leikkauksissa, joita tehdään siksi, että Suomi velkaantuu rajusti, on kuitenkin pyritty joka vaiheessa tekemään sellaisia kohdennuksia, joissa pystyttäisiin mahdollisimman hyvin suojelemaan lapsia näiltä leik-kauksilta.” Ministeri Grahn-Laasonen, tämä oli teidän vastauksenne kyselytunnilla 4.12., ja ihmettelen, miten hallitus on tässä suojelussa oikein onnistunut, kun arviolta 31 000 uut-

Underpunkt i budgeten PR 130/2025 rd

ta lasta tipahtaa köyhyYTEEN. Tämä teidän raju velkaantuminen oikeuttaa lapsiperheköyhyyden lisäämisen sekä rikkaiden veronalennukset. Se, arvON ministerit, ei ole oikein.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kaunistola.

16.25 Mari Kaunistola kok (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Sosiaali- ja terveystalveluiden laadun ja joustavuuden parantamiseksi, hoitoketjujen sujuvoittamiseksi ja ennalta ehkäisyn painottamiseksi meidän on jatkuvasti etsittävä toimivampia ja tehokkaampia tapoja järjestää talvelut suomalaisille. Hallitus pyrkiikin jatkuvasti mahdollistamaan tehokkaampia tapoja sotesektorin uudelleenjärjestelemiseksi. Nostan tässä nyt esiin yhden esimerkin, hyvinvointialueiden omalääkäri-, omatiimi- ja ammatinharjoittajamallien kehittämishankkeisiin ehdotetun 40 miljoonan euron määrärahan ensi vuodelle. Omalääkärimalleja kehittämällä voimmekin vauhdittaa hoitoonpääsyä, purkaa hoitajonoja ja parantaa saatavan hoidon laatua. Korvamerkitty rahoitus näiden omalääkärimallien ja hankkeiden edistämiseen on tärkeä askel oikeaan suuntaan ja jälleen myös toimi sotalveluiden parantamiseksi.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Rasinkangas.

16.26 Merja Rasinkangas ps (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Arvoisat ministerit, kiitos esittelyistä. — Ikäihmisten hoivan toimivuus on äärimmäisen tärkeää, ja hyvinvointialueiden vastuu ja valvontavastuu on tässä suuri. Hyvinvointialueiden yleiskatteellinen rahoitus nousee ensi vuonna noin 27,2 miljardiin euroon ja on kasvanut joka vuosi. Kustannuspaine on edelleen ikärakenteen takia nousemassa, ja siksi siihen on löydetävä tehokkaita ratkaisuja. Tehokkuus ei kuitenkaan saa koskaan tarkoittaa lainvastaista tai epäarvokasta hoitoa. Valitettavasti tällaisia tilanteita on nähty, ja siksi meidän on oltava tässä tarkkoja.

Ikäihmisten talveluissa suurin haaste on tulevaisuudessa henkilöstön saatavuus, ja siksi teknologiaa on hyödynnettävä tukemaan hoivaa ja vapauttamaan ihmiskontaktia tärkeimpään eli vuorovaikutukseen. Tärkeintä ei ole, missä talvelu annetaan, vaan se, että ikäihminen saa tarvitsemansa hoivan ajoissa ja laadukkaasti. Arvokas vanhuus on perusoikeus, josta meidän on pidettävä kiinni nyt ja tulevaisuudessa.

Loppuun vielä totean, että 65-vuotiaiden valinnanvapauskokeilu on ollut erinomainen palautteen perusteella — kiitos siitä — ja myös omalääkärimallista on tullut positiivista palautetta. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Viitanen.

16.28 Pia Viitanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On varsin surullista, että hallituksen politiikan seurauksena köyhyys ja pienituloisuus kasvavat ja samaan aikaan hallituksella riittää rahaa kaikkein rikkaimpien ja varakkaimpien veronkevennyksiin.

Te olette, arvoisa hallitus, saksineet paitsi pienituloisilta, nyt kaikkein köyhimmiltä, myös talveluista. Nostan tässä nyt esiin vanhustenhoivan ja sen uhkan, mikä siellä on, eli tämän 50 miljoonan leikkauksen vanhusten talveluihin. Nythän osoittautui, että tämä ministerin lakiesitys oli perustuslain vastainen. Hyvä niin, ja toivottavasti se aiheuttaisi sen,

Underpunkt i budgeten PR 130/2025 rd

että enää tähän lakiin emme joutuisi palaamaan emmekä tähän leikkaukseen. Minä nyt kysyn, ministeri Juuso, teiltä tässä eduskunnan edessä: voisitteko nyt luvata meille, että te unohdatte tämän 50 miljoonan leikkauksen, te hautaatte sen pois? Tosiasiassahan tämä leikkaus olisi leikkaus kotihoidosta ja ympärivuorokautisesta hoivasta digitalisaation varjolla, ja tällaisia leikkauksia ei toden totta pitäisi hyväksyä, koska se arvokas vanhuus on kaikkien oikeus, niin kuin tässä juuri todettiin. Ministeri, voitteko kertoa eduskunnalle, että tämä 50 miljoonan leikkaus unohdetaan?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Ojala-Niemelä.

16.29 Johanna Ojala-Niemelä sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Masatyöttömyyden seurauksena moni suomalainen on joutunut tilanteeseen, jossa työttömyys ja sosiaaliturva eivät riitä. Henri kertoo: ”Monesti on ollut sellainen tilanne, että vaimo ja tyttö syövät. Syön sitten sen, mitä työltä jää yli. Jos häneltä ei jää mitään yli, niin sitten en oikeastaan syö mitään. Onneksi työltä jää usein iltapalalla leivän reunat, niin syön sitten ne.” Henri ja vaimo ostavat kaupasta vain halvinta merkkiä sekä vertailevat kilo- ja litrahintoja. Myös laskimen käyttö ja tarjousten perässä juokseminen on tuttua.

Tämä on todellisuutta yhä useammalle työnsä menettäneelle, toimeentulon varassa elävälle suomalaiselle. Te, arvon ministerit, lähditte leikkaukset ja saket edellä edelleen syventämään eriarvoisuutta ja lisäämään lapsiperheköyhyyttä unohtaen työllisyyden ja talouskasvun, jolloin olisi syntynyt sitä kakkua, mitä jakaa. Käsi sydämelle: eikö teillä yhtään kolkuta omaatuntoa politiikkanne seuraukset, [Puhemies koputtaa] joissa sysäätte ihmisiä minimillään 300 eurolle kuukaudessa?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Strandman.

16.30 Jaana Strandman ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kunnioitetut ministerit! Muistisairaita ennakoidaan olevan vuonna 2040 neljännesmiljoona. Opposition taholta esitetään ratkaisuksi hoitohenkilöstön alueellisiin rekrytointihaasteisiin työ- ja osaamisperusteista maahanmuuttoa, ja toisaalta samaan aikaan alueilla käydään yt-neuvotteluita. Miten oppositio ratkaisisi työperäisten maahanmuuttajien kielitaidon aiheuttamat vaikeudet muistisairaiden hoidossa? Muistisairauksien kasvava määrä korostaa kommunikaation ja vuorovaikutuksen merkitystä kohtaamisessa, jotta muistisairas tulee ymmärretyksi ilmaistessaan mielipiteitään, tarpeitaan ja tunnetilojaan. Hoitohenkilöstön riittävä kielitaito on tässä keskeistä. Suomen kielen tulee olla Suomessa se kieli, jolla sosiaali- ja terveystoimessa pystytään toimimaan ja kommunikoimaan, jotta potilasturvallisuus toteutuu. [Krista Kiuru: Onko joku väittänyt, ettei se olisi, vai?] Arvoisa ministeri, tulisiko hoitohenkilökunnan ja lääkäreiden suomen kielen taidon vähimmäisvaatimukset kirjata lakiin? — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Hamari.

16.31 Lotta Hamari sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä sotien luokassa on niin paljon karmivia asioita, että yhden nostan, tämän toimeentulotuen muutoksen ja siitä ehkä sen, mihin ministeriltä jäi vastaamatta, eli tämä edustaja Bergin esittämän kysymyksen opiskelijoiden tilanteesta. Jos siihen voisitte vielä vastata.

Underpunkt i budgeten PR 130/2025 rd

Paljon on moitteita, mutta haluan sanoa myöskin kiitoksia. Nimittäin lämpimät kiitokset ministereille Hoitotyön tutkimussäätiöön ja hoitotyön tutkimukseen panostamisesta, sosiaalialan tutkimukseen panostamisesta, myöskin toisiolaista ja myöskin Käypä hoidon rahoituksesta. Näitä suosituksiahan käytetään koulutuksessa paljon, eli myöskin meidän sairaanhoitajien koulutus perustuu paljon näihin. Ne ovat pitkälti siellä oppimateriaalina.

Mutta sitten nämä säästöt järjestöjen rahoitukseen. Tänä on tullut paljon viestiä näistä päätöksistä, ja haluan nostaa yhden: ”Kivaa tekemistä sairaala-arjen vastapainoksi” menettää kerralla 100 prosenttia tästä koko avustuksesta. Siellä järjestetään syöpää sairastaville lapsille ja pitkäaikaissairaille lapsille toimintaa, ja se on kyllä sitä kohtaavaa työtä. Heidän perheensä ovat nyt aika hankalassa tilanteessa, eli heiltä leikataan näiden järjestöavustusten leikkausten takia. Olisin tästä vielä halunnut kysyä: voiko näille [Puhemies koputtaa] vielä tehdä jotain? — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Laine-Nousimaa.

16.33 Hanna Laine-Nousimaa sd (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Tässä on tullut jo monta karua viestiä hallituksen saksipolitiikasta. Kerron kolme esimerkkiä, joita lasten, nuorten ja vammaisten järjestöiltä on tullut tällä viikolla.

Ensimmäisenä esimerkkinä Tampereen Seudun Nuorisoasunnot ry, jonka toiminta on leikkausten vuoksi loppumassa kokonaan. Järjestön henkilökunta kohtaa ja auttaa päivittäin nuoria, jotka tarvitsevat itsenäistymiseen tukea.

Toisena esimerkkinä sama, minkä tässä jo edustaja Hamari otti esiin: Tampereen Lastenklinikan Tuki ry:n kiva tekeminen sairaala-arjen vastapainoksi — rahoitus kokonaan poistumassa, toiminta lakkaa, hoitajilla ei ole viriketoimintaan aikaa.

Kolmantena esimerkkinä Vammaisfoorumi ry:n koko rahoitus ollaan poistamassa. Tämä vaarantaa vammaisten ihmisten osallisuuden ja oikeuksien valvonnan sekä koko vammaiskentän mahdollisuuden osallistua yhdenvertaisesti yhteiskunnalliseen keskusteluun ja päätöksentekoon.

Arvoisa rouva puhemies! Kysynkin ministereiltä: Miten tämä on mahdollista? Onko näille vielä tehtävissä jotain? — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Tynkkynen.

16.34 Oras Tynkkynen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Te, ministeri Grahn-Laasonen, puhuitte toimeentulotuen leikkauksista niin kauniisti, että joku olisi saatanut kuvitella, että tässä tehdään joitain parannuksia köyhimpien ja heikoimpien suomalaisten asemaan, [Krista Kiurun välihuuto] kun todellisuus on se, että ne leikkaukset syventävät köyhyyttä ja lisäävät syrjäytymisen riskiä.

Mutta kannan samalla huolta myös siitä, miten nämä sosiaaliturvan mittavat leikkaukset vaikuttavat myös alueellisesti Suomessa ja pahentavat alueellista eriarvoisuutta. Hyvinvointiyhteiskuntahan toimii meillä eräänlaisena automaattisena vakauttajana. Kun taloudella menee heikosti, niin sosiaaliturva tulee ja kannattelee paitsi ihmisiä myös sitä koko taloutta ja elinkeinoa sen pahimman tilanteen yli. Nyt kun ajatellaan vaikka Itä-Suomen monien kuntien tilannetta — Lappeenrannassa työttömyysprosentti taitaa olla kohta 20 prosenttia — niin työttömyyden takia menetetään tulot, sitten sosiaaliturvaleikkausten ta-

Underpunkt i budgeten PR 130/2025 rd

kia siitä työttömyysturvastakin jää vähemmän käteen, mikä näivettää edelleen sitä alueen taloutta ja pahentaa alueellista eriarvoisuutta. [Suna Kymäläinen: Kädenjälki näkyy!]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Pekonen.

16.35 Aino-Kaisa Pekonen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Tynkkysen puheenvuoroon on hyvä jatkaa. — Arvoisa ministeri, te jatkatte tuossa vastauspuheenvuorossanne edelleen vetoamalla Suomen huonoon taloustilanteeseen, kun te leikkaatte kaikista köyhimmiltä suomalaisilta. Se on, arvoisa ministeri, arvovalinta.

On totta, mitä totesitte yksilöllisestä harkinnasta toimeentulotuen osalta. Valiokunta todellakin korosti mietinnössään, että yksilöllistä harkintaa pitää tehdä, mutta samaan aikaan valiokunta kiinnitti huomiota siinä mietinnössään siihen, ettei tässä talousarviossa ole lisärahoitusta toimeentulotuen toimeenpanoon. Ongelmahan tässä on se, ettei sosiaalityö kuulu etuuskäsittelijöiden osaamiseen. Toimeentulotukea siellä Kelassa käsittelevät eri koulutus- ja työtaustoista tulevat ihmiset, jotka joutuvat nyt arvioimaan asiakkaan tilanteen kohutuuttomuutta. Te siis asetatte sekä tuen hakijat että etuuskäsittelijät varsin epäreiluun tilanteeseen.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Karlsson.

16.36 Anette Karlsson sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies, ärade talman! Päiväkodissa oli pohdittu, ja lapseni kysyi minulta, onko lapsi tuhma, jos hän ei saa joululahjoja. Erittäin pysäyttävä kysymys, koska valitettavasti lapseni tulee vielä ymmärtämään, että maassamme on lapsia, jotka eivät saa tai edes toivo lahjaa jouluna. Tapasin osan heistä työskennellessäni sosiaalityöntekijänä. He toivovat jouluna lämpimän ruuan. Se kertoo ajasta, jossa köyhyys on vahvasti läsnä.

Avustusjärjestöt näkevät suomalaisten ahdingon joka päivä. Lapsiperheet hakevat apua jo ennen joulua, eivät lahjoihin vaan ruokaan, vaatteisiin ja lääkkeisiin. Järjestöt kertovat, etteivät pysty auttamaan kaikkia. Apua hakevia on enemmän kuin apua on tarjolla, ja lahjoituksia on tullut vähemmän kuin aiempina vuosina. Nyt nähty lapsiperheiden huoli ja ahdinko ei ole sattumaa, vaan hallituksen toimien lopputulos. [Puhemies koputtaa] Tänä jouluna moni lapsi toivoo joulupukilta parempaa huomista. Olisiko hallituksella edes nyt joulun alla sydäntä ja huolta näistä lapsista ja perheistä, jotka ajetaan köyhyyteen ja ahdinkoon?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. Yritetään pitää minuutissa. — Edustaja Hänninen.

16.38 Juha Hänninen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Toistan vielä, kun jäi jotenkin vaivaamaan. Eli meidän kansanedustajien tärkein tehtävä on varmistaa maassamme ihmisten turvallinen arki, ja toivon, että se on meidän kaikkien yhteinen tavoite. Jos ei ole, niin tietysti voi nostaa omasta puolestaan käden ylös eikä osoittaa kättä tännepäin.

Suomi on pitkä maa, ja etäisyydet etenkin pohjoisessa Suomessa ovat aivan omaa luokkaansa. Siksi pidän tärkeänä, että tässä talousarviossa FinnHEMS Oy:n lääkäri- ja lääkin-tähelikopteritoimintaan esitetään hieman enemmän kuin kuluvan vuoden varsinaisissa ta-

Underpunkt i budgeten PR 130/2025 rd

lousarvioissa. Samoin on turvallisuutemme kannalta välttämätöntä, että Puolustusvoimien terveydenhuollon valmiuden ja varautumisen ylläpitoon osoitetaan riittävät resurssit.

Tämän hallituksen tahtotila on selvä: me haluamme turvata suomalaisten arjen. Siksi tässäkin talousarviossa jatkamme turvakotien toimintaan panostamista turvakotipaikkojen riittävyyden turvaamiseksi sekä osoitamme resursseja rikos- ja eräiden riita-asioiden sovittelun ja sosiaalialan osaamiskeskusten toimintaan.

Nämä eivät ole yksittäisiä kirjauksia budjetissa vaan selkeitä päätöksiä turvallisemman arjen puolesta. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Räsänen, Joona.

16.39 Joona Räsänen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Palaan nyt itsekkin tähän keskusteluun toimeentulotuen uudistamisesta. Siis samaan aikaan, kun hallitus uhkaa siis jopa puolittaa toimeentulon kaikista heikoimmassa asemassa olevilta, hallitus esittää ihan vakavissaan historiallisen isoja veronkevennyksiä yhteiskunnan kaikista parhaiten toimeentuleville.

Ja kun täällä nyt taloudesta on puhuttu ja halutaan varmasti, että sitten se sama fiskaalinen vaikutus saadaan aikaiseksi, niin se 70 miljoonaa, jonka te nyt tällä säästätte kaikista heikoimmassa asemassa olevilta, on noin viidennes siitä veronalennuksesta, joka kohdistuu tänne yhteiskunnan kaikista suurituloisimmille. Eli vaikka te jättäisitte tämän 70 miljoonaa sieltä toimeentulotuesta leikkaamatta ja pienentäisitte tätä veronalennusta, niin silti henkilön, joka tienaa 9 000 euroa kuukaudessa, verotus kevenisi ei 1 100:aa euroa vuodessa vaan 900 euroa vuodessa. Luulisitteko, että tällainen henkilö pärjäisi tällä summalla ja jätettäisiin kaikista köyhimmat nyt rauhaan?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Seuraavaksi edustaja Mattila.

16.40 Hanna-Leena Mattila kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On tärkeää, että tulee korotuksia omaishoitajien alimpiin palkkioihin, mutta vielä tärkeämpää on se, että omaishoitajat pääsevät viettämään näitä lakisääteisiä vapaapäiviään. Tähän on perhehoito ollut aivan ihana, inhimillinen ja edullinen vaihtoehto. Täytyy vain sanoa, että yllättävän vähän tätä perhehoitoa tunnetaan hyvinvointialueilla, ja tiedän sen esimerkiksi omasta maakunnastani Pohjois-Pohjanmaalta, tämän tilanteen.

Tuossa edellisessä ministerin vastauksessa kerroitte, että perhehoitajuuteen on jotakin tulossa vielä tämän hallituskauden aikana, ja siksi vielä palaan tähän kysymykseen: minäkalaisia toimenpiteitä olisi vielä tulossa, jotta pystyttäisiin tätä ihanaa ja tärkeää perhehoidon vaihtoehtoa edistämään hyvinvointialueilla?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Berg.

16.41 Kim Berg sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun en saanut ministeri Grahn-Laasoselta vastausta tähän opiskelijoiden tilanteeseen, niin ajattelin ottaa sen uudestaan esiin, koska olen tätä yrittänyt nyt tässä toista kuukautta selvittää ja mielelläni siihen vastauksen kuulisin.

Eli jos nyt rautalangasta väännetään, niin opiskelijathan eivät saa enää asumistukea, koska heidät on siirretty asumislisälle, ja asumislisää ei makseta kesällä, kun opintotukea ei

Underpunkt i budgeten PR 130/2025 rd

makseta. Jos kesätöitä ei saa, joutuisi keskeyttämään opinnot ja hakeutumaan kokoaika-työntekijäksi, jotta toimeentulotukea ei puolitettaisi. No, jos se tuki puolitetaan, se tarkoittaa alle 300:aa euroa kuukaudessa, ja mitään muuta siihen ei päälle tule. Me kaikki tiedämme, että missään päin Suomea opiskelija ei saa edes vuokraa maksettua alle 300 eurolla kuukaudessa — sellaisia vuokra-asuntoja ei löydy. Jos ei hän tätä tee, hän joutuu irtisanomaan opiskelija-asunnon joka vuosi ennen kesää, hakemaan uutta asuntoa syksyllä uudestaan, ja minkälainen rumba siitä sitten lähtisi tulemaan? Toivon todellakin, että tähän nyt jotain valaistusta tuodaan, ja toivoisin, että ainakin tästä luovuttaisiin toimeentulotukiesityksen osalta.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Koskinen.

16.43 Johannes Koskinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tästä toimeentulotuen sanktioluontoisesta leikkauksesta täytyy minunkin jatkaa.

Sosiaali- ja terveystieteiden valtiokunta teki ne välttämättömät muutokset lakiin, jotta se voitiin yksinkertaisessa sääntämisjärjestyksessä hyväksyä, eli kuukausittain pitää tarkistaa, että tämä toimeentulotuki leikattunakin ylittäisi sitten tämän välttämättömän toimeentulon rajan, ja sitten jokaisessa tapauksessa pitää yksilöllisesti arvioida kuukausittain, missä liikutaan. Kelan toimihenkilö joutuu soveltamaan rinnakkain perustuslain 19 §:n 1 momenttia ja tätä lakia ja siinä tilanteessa arvioimaan, että tämä niin sanottu eksistenssinimi, jonka perustuslaki subjektiivisena oikeutena jokaiselle turvaa, toteutuu siinä tilanteessa sen perheen tai sen yksilön osalta. Mitä ministerit tekevät, jotta nämä Kelan työntekijät koulutetaan? Miten heidät varustetaan siihen, että nämä kymmenet- ja sadattuhannet päätökset sujuvat nopeasti ja johtavat siihen, että perustuslakia tai tätä lakia ei loukata? [Vasemmalta: Hyvä kysymys!]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kemppi.

16.44 Hilikka Kemppi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Vielä muutama sana lapsiperheköyhyydestä ja omalääkäreistä.

Halusin nimittäin vielä palata lapsiperheköyhyyden tilanteeseen. Siis lapsiperheköyhyyden luvut Suomessa ovat tällä hetkellä anteesiantamattomat. Täällä salissa on sanottu, että työ on paras lääke köyhyyteen, [Krista Kiuru: Mitä työtä ne lapset tekee?] mutta, hyvät ystävät, puolessa näistä köyhistä lapsiperheistä on tälläkin hetkellä työssäkäyviä huoltajia, joten uskallan väittää, että pelkällä työllä tämä tilanne ei ratkea varsinkaan tällaisessa työttömyystilanteessa. Sen vuoksi ehdotan, että hallitus palauttaisi suojaosat ja että perheiden sairastamisen kustannuksiin voitaisiin tuoda joku roti. Vein oman lapsenikin julkiseen päivystykseen, ja sieltä tuli melkein 60 euron lasku. Monella perheellä 60 euron lasku on aivan kohtuuton tähän tilanteeseen.

Omalääkäreiden osalta: Sosiaali- ja terveysministeriön virkamiehet tekivät erittäin ansiokkaan raportin tästä sotevisiosta 2040-luvulle, ja toivoisin, että siitä tätä omalääkärimalia vietäisiin eteenpäin. Hallituksen päätös on oikeansuuntainen, mutta se, että omalääkärit saataisiin kaikille, on keskustan kanta.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kari, ja jaoston puheenjohtaja ja valiokunnan puheenjohtaja valmistautuvat myöskin puheenvuoron käyttä-

Underpunkt i budgeten PR 130/2025 rd

miseen, ja sitten annetaan taas ministereille. Sitten mennään hetkeksi aikaa ainakin tuohon puhujalistaan. Nyt on käyty jo aika pitkään tätä debattia. — Edustaja Kari.

16.46 Mika Kari sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tästä Kelan korvauskokeilusta olisin kysynyt. Muutama päivä sitten julkaistiin Uutissuomalaisen toimesta artikkeli, jossa kerrottiin, että 65 vuotta täyttäneiden Kela-korvauskokeilu ei ole vaikuttanut hyvinvointialueiden jonotilanteisiin eikä nopeuttanut hoitoonpääsyä. Sen sijaan kokeiluun osallistuneita hakeutui yksityislääkärikäynnin jälkeen takaisin julkiselle puolelle, ja usein syynä se, että jatkotutkimuksista ei haluta tai ei ole varaa henkilön itse maksaa. Hallitus perusteli kuitenkin tätä kokeilua näillä argumenteilla, ja olisin kysynyt ministereiltä: oletteko tutustuneet tähän Uutissuomalaisen artikkeliin ja siihen liittyvään tutkimustietoon?

Sen lisäksi: Eilen käytin täällä paljon puheenvuoroja toimeentulotukiasiasta, ja olen itsekin hyvin järkyttynyt tästä toimeentulotuen tason laskusta. Minulla on itselläni työhistoriaa pitkäaikaistyöttömien, vajaakuntoisten ihmisten työkeskuksen vetäjänä ja kriminaalija päihdetyönkin kentältä. Olen nähnyt sen käytännössä työhistoriassani, kuinka heikoimmassa asemassa olevat ihmiset ovat kaikkein eniten tämän yhteiskunnan turvaverkkojen varassa, ja aina kun niitä heikennetään, niitä ei korvata sillä, että laitetaan lisärahaa poliisille, vaan tämä sosiaalipolitiikan ydin löytyy näistä kaikkein heikoimmassa asemassa olevista ihmisistä, joiden kimppuun hallitus nyt käy. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Ja sitten jaoston puheenjohtaja, edustaja Reijonen, olkaa hyvä, ja sen jälkeen edustaja Kiuru.

16.47 Minna Reijonen ps (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa puhemies! Hallitus nostaa omaishoidon palkkiota, joka nousee 472 eurosta 530 euroon kuukaudessa. Lisäksi niin kutsutun raskaan siirtymävaiheen vähimmäispalkkio nousee 966 euroon. Tämä parantaa omaishoitajien toimeentuloa ja kaventaa hyvinvointialueiden välisiä eroja.

Omaishoitajien merkitys näkyy jokaisen hyvinvointialueen talousluvuissa säästettyinä hoivapaikkoina ja kevyempinä kustannuksina, puhumattakaan siitä, miten omaishoidettava kokee sen, kun läheinen ihminen sitoutuu hoitamaan ja pitämään huolta — sitähan ei voi mikään raha korvata.

Haluan kuitenkin vielä painottaa sitä, että vaikka vähimmäispalkkion korotus on hyvä muutos, 530 euroa kuukaudessa on silti suhteellisen matala korvaus ympärivuorokautisesta vastuusta. Omaishoitaja tosiaan antaa yleensä oman työnsä, vapaa-aikansa ja usein myös jopa terveytensä läheistensä hoitamiseen. Siksi vähimmäispalkkion suuruutta voisi mahdollisuuksien mukaan arvioida tulevaisuudessa ja etsiä keinoja sen nostamiseen, varsinkin seuraavilla hallituskausilla. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Valiokunnan puheenjohtaja, edustaja Kiuru, Krista.

16.48 Krista Kiuru sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minun täytyy kyllä sanoa, että te olette, ministeri Grahn-Laasonen, tehnyt tähän saliin tänään vaikutuksen. Siis teidän välinpitämättömyytenne on sitä luokkaa, että minä en voi uskoa korviani. Se on kamalaa, että me ajatellaan hyvinvointivaltiossa, että ihmiset voivat 300 eurolla tulla toi-

Underpunkt i budgeten PR 130/2025 rd

meen [Aino-Kaisa Pekonen: Se on totta!] ja te ette ota siitä mitään vastuuta. Te selittitte, kuinka sosiaalipalvelut sitten hoitavat, mutta te ette näytä siis tietävän, että te esitätte tässä, että niitä sosiaalipalveluita ei enää olisi hyvinvointialueilla ja että otetaan tämä tehtävä pois perusosan alentamisen osalta. Minusta se on karmaisevaa. Lisäksi te ette näytä tietävän sitäkään, että te lisäätte köyhien lasten määrää näillä sosiaaliturvaleikkauksilla enemmän kuin köyhien aikuisten määrää. Sellaista poliittista arvovalintaa en ymmärrä.

Mutta, ministeri Juuso, teiltä haluan vielä kysyä: Nimittäin kun laskimme yhteen kaikki ne 18—20 esitystä, joita olette tuonut eduskuntaan, paljastuikin, että niiden vaikutusarviointien mukaan lähes 10 000 sotetyöpaikkaa siinä meni. Se oli siis tehtävien vähennys. Kannatteko te mitään murhetta siitä, minkälaiseen tilanteeseen te olette ajanut melkein 10 000 soteväen vähennyksellä hyvinvointialueet? [Puhemies koputtaa] Siis niiden vaikutusarvioiden mukaan lähtee lähes 10 000 työpaikkaa. [Suna Kymäläisen välihuuto]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Sitten ministerit. — Ministeri Juuso, otetaanko viisi minuuttia? Jos tarve vaatii pidentää, niin se on ihan ok.

16.50 Sosiaali- ja terveysministeri Kaisa Juuso: Arvoisa puhemies! Kiitos keskustelusta ja kysymyksistä! Tässä nousi hyvin vahvasti esiin tämä hoivahenkilöstön tilanne. Keskustelussakin heijastui hyvin se, että hyvinvointialueet ovat hyvin erilaisissa tilanteissa. Meillä on hyvinvointialueita, missä on yt:t [Suna Kymäläisen välihuuto] meneillään ja hoivahenkilöstöä tullaan irtisanomaan. Se, kuinka paljon, on vielä arvoitus, koska samalla on kyseessä myöskin rakennemuutos: mitä palveluja ulkoistetaan ja mitä pidetään omana toimintana.

Tässä on keskusteltu siitä, että asiantuntijat ennustavat hoivahenkilöstön pulaa tulevaisuudessa väestön ikääntymisen vuoksi ja sen vuoksi halutaan sitä teknologiaa sinne hoivatyöhön tuoda, koska meillä muuten eivät hoitajat riitä. Myöskin on painotettu hoitajien kielitaitoa, ja olen ihan samaa mieltä, että kyllä hoitajilla kielitaitoa pitää olla. [Krista Kiuru: Ei siinä mitään muutoksia ole tehty!] Siihen, laitetaanko se lakiin: varmaankin tulee siellä laillistamisprosesseissa kiinnittää huomiota kielitaitoon ja osaamiseen. [Krista Kiuru: Hoitajilta vaaditaan riittävä kielitaito!] Ja loppujen lopuksi työnantajahan vastaa aina siitä, että ulkomailta palkattu henkilö omaa sellaisen suomen kielen taidon, että hän pystyy hoivatyötä suorittamaan. Tämä on aina lopulta työnantajan vastuu. Tätä ovat myöskin Ruotsin ministerit korostaneet viime aikoina kovasti, että kyllä, Ruotsissa hoitajan pitää puhua ruotsia. Ja Suomessa hoitajan pitää puhua suomea. [Krista Kiuru: Sitä on tiukennettu!] Tästä ei ole minkäänlaista mahdollisuutta tinkiä. [Vasemmalta: Tämä on tärkeä, mutta entäs ne leikkaukset?]

Totta kai myötäelän niitä hoitajia, jotka tässä tilanteessa joutuvat irtisanotuiksi. Se, että niitä on usealla puolella Suomea eri hyvinvointialueilla, on valitettavaa ja liittyy tähän rahoitusjärjestelmään ja siihen alijäämän kattamisvelvoitteeseen. [Krista Kiurun välihuuto] Toivon, että tämä ministeri Ikosen tuoma esitys alijäämien kattamisaikojen pidentämisestä hieman helpottaa tilannetta ja näin suureen irtisanomiseen ei tarvitsisi päätyä kuin mitä nyt yt-menettelyissä on lukuja annettu. [Suna Kymäläisen välihuuto] Yt-menettelyissähan annetaan aina se mahdollisimman suuri luku, koska jos se ylitetään, niin sitten pitää pitää uudet yt-neuvottelut. Tulevaisuudessa kyllä tulemme hoitajia tarvitsemaan. [Hälinää]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Annetaan ministerin puhua nyt.

Underpunkt i budgeten PR 130/2025 rd

Sitten oli kysymyksiä näistä STEA-leikkauksista, ja tässä nostettiin muutama yksittäinen järjestö, joilta oli tuki leikattu tai sitä vähennetty. Tähän liittyen huomautan, että 687 järjestöä on saanut avustusta, yhteensä 1 289 avustuskohdetta. Minun on mahdotonta kommentoida yksittäisiä avustuskohteita. Viittaan vain niihin aikaisemmin sanomiini periaatteisiin siitä, millä tavalla on priorisoitu eri avustuskohteita, ja siinä on nimenomaan se kohtaava työ, tuloksellisuus, järjestöjen varallisuus, päällekkäiset toiminnot ynnä muita asioita, mitä on painotettu. Mutta tosiaan näillä järjestöillä, jotka ovat tämän ennakkopäätöksen saaneet, on mahdollisuus antaa vastine ennakkopäätökseen, jolloin STEA tulee tietysti perustelemaan entistä tarkemmin. Niissä päätöksissä pitäisi jo perustelut kyllä olla, mutta jos tarvitaan lisäperusteluita tai jos tarvitsee korjata, niin se on vielä mahdollista tehdä.

Perhehoitajista tuli kysymys edelleen siitä, mitä toimenpiteitä on tulossa, ja perhehoitajien tilanteesta yleensäkin. Totean, että perhehoitajista on tällä hetkellä Suomessa pula. Työtä olisi enemmän kuin mitä heitä on tarjolla. Hyvinvointialueet rekrytoivat perhehoitajia. Toivon, että sitä työtä tehdään, koska on ihan selvää, että omaishoitajien vapaiden pitämisessä nimenomaan perhehoitajat ovat erittäin hyvässä asemassa, ja silloin voidaan myöskin miettiä erilaisia tapoja jaksottaa sitä omaishoitajan työtä. Perhehoitaja voi tulla vaikka muutaman tunnin useana päivänä kuukaudessa, jotta omaishoitaja pääsee asioilleen tai saa edes hetken hengähdystauon, tai sitten voi olla myöskin pitempään, jos näin sovitetaan. Itse kannatan lämpimästi perhehoitajia. Joka tilanteessa ja tilaisuudessa, missä se on mahdollista, olen puhunut tämän asian puolesta.

Edustaja Kemppi totesi, että keskustan tavoitteena on omalääkäri kaikille. Kyllä, myöskin meidän tavoitteemme on omalääkäri kaikille. Pitää olla realistisi siinä mielessä, että me tarvitsemme enemmän lääkäreitä, meidän täytyy kouluttaa enemmän lääkäreitä, jotta me saadaan tämä toteutumaan ihan kaikille suomalaisille. Tämä on varmastikin vuosia kestävä hanke, mutta me mennään hyvään suuntaan, ja toivon, että seuraava hallitus jatkaa sillä suunnalla.

Edustaja Reijonen esitti toiveen, että omaishoitajien palkkio nostettaisiin ensi kaudella. Varmaan kaikki olemme sitä mieltä, että palkkioita pitäisi nostaa, siitä ei ole kysymys. Kyllä omaishoitajat ovat sen ansainneet. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Sitten ministeri Grahn-Laasonen, viisi minuuttia. Jos tarve vaatii, niin voi puhua pidempään.

16.56 Sosiaaliturvaministeri Sanni Grahn-Laasonen: Kiitos, arvoisa puhemies! Edustaja Kiuru täällä syytti välinpitämättömyydestä. Joka välittää meidän hyvinvointiyhteiskunnasta, puuttuu valtion velkaantumiseen, ja juuri niin hallitus tekee. Välinpitämättömyydeksi voisi kutsua esimerkiksi sitä, mikä paljastui Valtiontalouden tarkastusviraston raportista, kun viime hallitus, Marinin hallitus, lisäsi pysyviä menoja, joilla ei ollut mitään tekemistä kriisien kanssa, [Krista Kiuru: Eihän se edes pitänyt paikkansa! — Välihuutoja — Puhemies koputtaa] eli lisäsi valtion menoja, joilla ei ollut tekemistä kriisien kanssa, ja jätti valtion velkaantumiseen liittyvät ongelmat [Krista Kiuru: Eli muiden vika jälleen!] seuraavan hallituksen harteille eli tämän hallituksen harteille, joka on kantanut vastuuta näistä asioista.

No, nyt näihin kysymyksiin, mitä — kiitos vaan, edustajat — esititte.

Ensinnäkin tästä toimeentulotuesta vielä. Toimeentulotuki voidaan siis puolittaa vain siinä tilanteessa, jos tuen hakija ei ole noudattanut velvoitteitaan, esimerkiksi ottanut vas-

Underpunkt i budgeten PR 130/2025 rd

taan työtä. Oletteko eri mieltä siitä, etteikö sosiaaliturvassa pitä olla sääntöjä? [Välihuutoja — Hälinää]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: No niin, nyt annetaan ministerin puhua.

No sitten seuraavasta asiasta: Itse asiassa edustaja Kaarisalo kysyi tästä toimeentulotuesta. Hän ei ole enää täällä — toivon, että voitte välittää hänelle viestiä. Alle 18-vuotiaiden vähäisiksi katsottuja ansiotuloja, kuten lasten syntymäpäivälahjoja tai kesätyöansioita, ei jatkossakaan huomioida toimeentulotuessa, eli niihin ei puututa. Toivon, että tämä oikea tieto tavoittaa hänet ja myöskin ihmiset, keille hän on mahdollisesti tästä asiasta puhunut. [Vasemmalta: Siis ihan uskomatonta!]

Edustaja Keto-Huovinen nosti esiin naisiin kohdistuvan väkivallan, mikä on Orpon hallituksen tasa-arvopolitiikan kärki. Me puutumme naisiin kohdistuvaan väkivaltaan hyvin monin keinoin. Turvakotien resursseja on lisätty jokaisessa budjetissa, ensi vuoden budjetissa yli kolmella miljoonalla eurolla. Sovittelu on kielletty lähisuhdeväkivallassa. Uusi Istanbulin sopimuksen toimeenpanosuunnitelma on juuri julkaistu. Siinä on monia monipuolisia, eri hallinnon sektoreille ulottuvia toimia. Tämä on yhteinen asia, ja toivon, että eduskunta kiinnittää tähän jatkossakin paljon huomiota.

Edustaja Lohi kysyi yrittäjien eläkejärjestelmän uudistamisesta. Jaan tilannekuvan siitä, että yrittäjien eläkeuudistus, joka Marinin hallituksen kaudella tehtiin, ei onnistunut. Yrittäjät ovat siitä, voi sanoa, jopa raivoissaan. Ne ongelmat koskevat erityisesti pienituloisia ja aloittavia yrittäjiä, ja hallitus käy tällä hetkellä parhaillaan yrittäjäjärjestöjen, yrittäjien edustajien, kanssa vuoropuhelua YEL-järjestelmän korjaamisesta. Toki siinä on rajoitteena se, että meidän valtiontalouden tilanne on erittäin haastava, ja myöskin meidän väestörakenne luo painetta yrittäjien eläkejärjestelmään, kun meillä on tietysti vastuu maksussa olevista ansaituista yrittäjien eläkkeistä. Mutta tätä uudistusta on tarkoitus viedä sellaisella aikataululla, että saisimme sen ensi vuonna eduskuntaan, ainakin tätä korjaussarjaa vahvasti tehdään. Sellainen uudistus ei varmaan ole mahdollinen, kuviteltavakaan, mihin kaikki yrittäjät olisivat täysin tyytyväisiä, mutta etsimme yhdessä yrittäjien kanssa ratkaisuja, joilla korjataan näitä ilmeisiä ongelmia. Yrittäjät sanovat tämän YEL-järjestelmän tuottavan jopa ihan mielivaltaisia maksuja, ja yrittäjät maksavat eläkemaksuja työtuloon pohjautuen tuloista, joita ei käytännössä ole. Eli korjattavaa tässä meillä kyllä on, ja työ on alkanut.

Edustaja Karlsson piti tärkeän puheenvuoron. Haluaisin siihen lisätä, että hallitus uudistaa lastensuojelulakia. Se on meille erittäin tärkeää. Me pidämme tärkeänä sitä, että lapsiperheille todella haastavissa, vaikeissa elämäntilanteissa pystytään tarjoamaan hyvin monipuolista apua. Tämä on osa meidän hyvinvointiyhteiskuntaa, ja hyvinvointialueet maksavat myöskin ehkäisevää ja täydentävää toimeentulotukea, eli lapsiperheitä ei jätetä ongelmien kanssa yksin. Eli tämä on tärkeää tuoda esiin, tällainen toivon viesti.

Ja ylipäättäänkin koko tässä hallituksen budjetin linjassa pyritään siihen, että me katsomme Suomessa eteenpäin, että näitä meidän ongelmia ratkaistaan, vaikka meillä on isot budjettitalouden paineet. Kun tulevana vuosina meillä erityisesti ikäsidonnaiset menot eli käytännössä meidän ikääntyvän väestön sotepalvelujen tarve kasvavat ja toisaalta maanpuolustukseen on pakko panostaa enemmän — siihen on eduskunnan laaja yhteinen ymmärrys — niin tässä tilanteessa toivon eduskunnalta myöskin ymmärrystä ja toisaalta rakentavia ehdotuksia siitä, miten tätä taloutta saadaan tasapainoon. Jos te ette ole tyytyväisiä halli-

Underpunkt i budgeten PR 130/2025 rd

tuksen linjaan, niin sitten olisi kohtuullista, että sosiaalidemokraatitkin esittäisivät omat vaihtoehtonsa. [Krista Kiuru: Kyllä on esitetty!]

Siitä verolinjasta olemme eri mieltä. Hallitus pyrkii työn verotuksen keventämisellä talouden kasvuun ja siihen, että tulevaisuudessa saisimme enemmän verotuloja, että olisi enemmän työtä, enemmän verotuloja. Se on myöskin näissä ylimmissä marginaaleissa tavoitteena. Se on vahva kasvu-uudistus, jota ekonomistit suosittelevat [Joona Räsänen välihuuto] ja josta on myöskin ihan tutkittua tietoa, ihan lähiajoiltakin.

Ja sitten vielä... No, nyt kello on sen verran paljon, että totean vielä näistä suojaosista hyvin lyhyesti: [Vasemmalta: Entäs ne opiskelijat?] Meillä on tästäkin tutkittua tietoa. VAT-Tin tutkimuksen mukaan osa-aikatyö ei romahtanut suojaosien poiston myötä. Haluan tuoda esille sen, että hallitus tällä hetkellä valmistelee työttömyysturvan sovittelun sääntöjen — siis miten sovitellaan työttömyysturvaa ja työtä — selkeyttämistä siten, että entistään selkeämmin ihmisille voidaan viestiä siitä, että työtä kannattaa ottaa vastaan. Tällä hetkellä jokainen tienattu euro pienentää maksettavaa työttömyysetuutta 50 senttiä. Eli aina työn tekeminen halutaan tehdä kannattavaksi. Se on jo nyt sitä. Toivon, että tätä mahdollisuutta osattaisiin hyödyntää paremmin, ja me pyrimme tähän tuomaan vielä selkeyttä lisää, jotta se viesti on ihmisille kirkas: työn tekeminen kannattaa aina. — Kiitos. [Pia Lohikoski: Opiskelijat, ministeri, opiskelijat! — Vasemmalta: Oijoi, ei tullut vastausta! — Välihuutoja vasemmalta]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Haluaako ministeri Grahn-Laasonen vielä vastata tuohon opiskelijakysymykseen?

Joo, arvoisa puhemies, todella kaikkiin kysymyksiin en ehtinyt vastata. Pyrin kyllä mielelläni aina siihen. Tässä toimeentulotukilaissa selkeytetään myöskin sitä, että toimeentulotuki ei ole tarkoitettu opiskelun rahoittamiseen, vaan opiskelijalla on oma tukijärjestelmä: meillä on opintoraha, opiskelijan asumislisä ja opintolaina. Eli tämä selkeytys on tehty siihen lakiin, ja mielestäni se on kyllä ihan kaikin tavoin perusteltu.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: No niin, sitten mennään puhujalistaan. — Edustaja Kaunistola, olkaapa hyvä.

17.03 Mari Kaunistola kok: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Sosiaali- ja terveyspalveluiden toimivuus, saatavuus ja laatu ovat kriittisen tärkeitä yhteiskunnan toimivuuden kannalta. Lääkärille tulee päästä silloin, kun apua tarvitsee. Joustavuus, asiakaslähtöisyys ja valinnanvapaus ovat ohjenuoria, joita meidän tulee soveltaa myös sotesektorilla. Yksityisen sektorin, säätiöiden ja yhdistysten hyödyntäminen myös sotekentällä on keskeistä, jotta saamme palvelut tuotettua mahdollisimman tehokkaasti ja laadukkaasti. Hoidon jatkuvuus, asiantunteva palvelu ja asiakkaan tilanteen tuntemus ovat avainasemassa, kun katsotaan hoidon vaikuttavuutta ja kustannuksia. Samalla julkisen talouden vahvistaminen, työllisyysasteen nostaminen ja kannustinten kehittäminen ovat keskiössä. Ilman työtä, verotuloja ja ahkeria, tuottavia yhteiskunnan kansalaisia myöskään hyvinvointiyhteiskunta ei voi pysyä kasassa. Jonkun on aina maksettava tuotetut palvelut.

Arvoisa rouva puhemies! Hallitus on tehnyt ja tekee edelleen määrätietoista työtä sosiaali- ja terveyspalvelujen ja sosiaaliturvan uudistamiseksi. Merkittävä ensi vuonna jatkuva ja jo nyt myönteisiä tuloksia täyttänyt uudistus on 65 vuotta täyttäneiden valinnanvapaus-

Underpunkt i budgeten PR 130/2025 rd

kokeilu, joka aloitettiin tänä syksynä. Kokeilussa 65 vuotta täyttäneet pääsevät yksityiselle yleislääkärille julkisen terveydenhuollon asiakasmaksujen hinnalla. Kokeilun asiakastyytyväisyys on ollut hyvää, ja lääkärille on saanut ajan keskimäärin neljän päivän päähän, moni on saanut ajan jopa samalle päivälle. Käyntien aikana on hoidettu tuki- ja liikuntaelinsairauksia sekä esimerkiksi hengitystieinfektioita ja lääkitysten korjaamisia, toisin sanoen perinteikkäitä suomalaisia kansansairauksia. Kokeilu onkin malliesimerkki siitä, miten hallitus pyrkii innovatiivisesti ja uusin ratkaisuin ratkomaan soten hankalaa tilannetta. Keskeistä tällä hetkellä olisi saada mukaan yhä enemmän toimijoita myös kasvukeskusten ulkopuolelta. Tästä kokeilusta viestiminen ja toimijoiden kannustaminen mukaan on tärkeää.

Yksityinen sektori ei ole julkisen sektorin vihollinen. Meidän on uskallettava hyödyntää sitä julkisen sektorin rinnalla ja tukena. Vain niin voimme tehokkaasti ottaa koko sotesektorin voimavarat käyttöömme. Samalla korostuu se, miten perus- ja erikoissairaanhoidon on kuljettava käsi kädessä. Yhteen tasoon panostaminen ei voi olla toiselta pois, eikä perussairaanhoidon vahvistamista voi tehdä erikoissairaanhoidon kustannuksella. Meidän on keksittävä juuri tällaisia innovatiivisia ratkaisuja, jotka tukevat ja edistävät molempia tasoa.

Arvoisa rouva puhemies! Panostuksia tehdään myös esimerkiksi omalääkärimallin kehittämiseen sekä turvakotiverkoston vahvistamiseen. Hyvinvointialueiden määräaikaisiin omalääkäri-, omatiimi- ja ammatinharjoittajamallien kehittämishankkeisiin ehdotetaan 40 miljoonan euron rahoitusta ensi vuodelle. Eri hyvinvointialueilla käynnistetyistä kokeiluista on jo aiemminkin saatu hyviä tuloksia, ja on korkea aika viedä asiassa jälleen askeleita eteenpäin. Omalääkärimalleja kehittämällä voimme vauhdittaa hoitoonpääsyä, purkaa hoitojonoja ja parantaa saatavan hoidon laatua. Tuttu lääkäri ja tuttu hoitaja helpottavat monien ihmisten asiointia terveyspalveluissa. Korvamerkitty rahoitus hankkeiden edistämiseen on askel oikeaan suuntaan ja jälleen tärkeä toimi sotepalvelujen parantamiseksi.

Arvoisa rouva puhemies! Lopuksi tekisin vielä muutaman yksittäisen noston budjetista STM:n osalta. Turvakotitoimintaan siis esitetään 3,45 euron tasokorotusta turvakotipaikkojen riittävyyden turvaamiseksi. Hallitus on määrätietoisesti sitoutunut vahvistamaan turvakotien toimintaa hallituskauden aikana. Äitiysavustuksen rahasummaa ja äitiyspakkauksen arvoa kasvatetaan 40 eurolla 210 euroon ensi keväästä alkaen.

Äsken käsitelimme sisäministeriön budjettiluokkaa, ja siellä nousi keskusteluun huumausainerikollisuus. Esimerkiksi nuorten huumekuolemien ehkäisyyn ja C-hepatiitin eliminointiin esitetään nyt 17,5 miljoonan euron lisäystä. Pitää kuitenkin muistaa, että mikään rahasumma ei tähän yksistään riitä. Yhteiskunnallisesti viestin tulee olla selkeä ”ei”, ei ensimmäistäkään huumekokeilua. Tärkeää on, että viranomaisille lisätään eri sektoreille rahaa, kuten esimerkiksi SM:n puolella koulupoliisitoimintaan kaksi miljoonaa euroa. Nämä rahat ovat poikkihallinnollisia, läpileikkaavia, ennaltaehkäisevään toimintaan tarkoitettuja, ja ne tukevat viranomaisyhteistyötä ja uusien toimintamallien luomista.

Budjetista löytyy siis monia hyviä nostoja, joiden kautta voimme uudistaa, joustavoittaa ja sujuvoittaa sotesektorinkin toimintaa. Nämä ovat keskeisiä asioita, jotta voimme tarjota laadukkaita ja saavutettavia sotepalveluita myös tulevaisuudessa. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Hänninen. — Siirrymme sitten tästä kohdasta eteenpäin 17.30. Palataan tähän listaan kyllä sitten myöhemmin illalla.

Underpunkt i budgeten PR 130/2025 rd

17.09 Juha Hänninen kok: Arvoisa puhemies! Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan talousarvio perustuu vastuulliseen ja kokonaisvaltaiseen näkemykseen turvallisuudesta ja hyvinvoinnista. Tässä ajassa meidän on huolehdittava ihmisistä elämän kaikissa vaiheissa, lapsista ja perheistä aina ikääntyviin ja heihin, jotka ovat rakentaneet tämän maan vapauden ja turvallisuuden.

Arvoisa puhemies! Sotiemme veteraanien joukko harvenee vuosi vuodelta, mutta velvollisuutemme heitä kohtaan ei vähene. Heille kiitos ja kunnia. Tässä talousarviossa turvataan sotiemme veteraanien hoiva, kuntoutus ja turvallinen arki niin kauan kuin yksikin heistä on keskuudessamme. Kyse ei ole leikkauksista vaan siitä, että määrärahat vastaavat todellista tarvetta sotiemme veteraanien siirtyessä ajasta ikuisuuteen. Sotiemme veteraanien kuntoutus, kotona asumista tukevat palvelut, sotainvalidien hoito, heidän puolisoidensa kuntoutus sekä sodista kärsineiden huolto turvataan kunnialla. Tämä on velkamme heille, ja sen me maksamme.

Arvoisa puhemies! Tämän hallinnonalan osalta talousarviossa on paljon muutakin hyvää kuin veteraanien arvoisa hoiva. Turvallisuus ja hoiva nimittäin kulkevat tässä talousarviossa käsi kädessä. Panostamme hoidon ja hoivan valmiuteen, mielenterveyspalveluihin ja psykoterapiakoulutukseen, omaishoitajien aseman parantamiseen sekä yli 65-vuotiaiden hoitoon valinnanvapauskokeilun kautta. Lisäksi vahvistamme turvakotitoimintaa, ehkäisemme nuorten huumekuolemia ja etenemme määrätietoisesti C-hepatiitin torjumisessa. Nämä kaikki ovat konkreettisia päätöksiä, joilla vastataan kasvavaan hoidon tarpeeseen ja vahvistetaan ihmisten arjen turvallisuutta. Koska Suomi on pitkä maa ja pohjoisen välimatkat aivan omaa luokkaansa, on turvallisuus myös varautumista. Siksi FinnhEMS:n lääkäri- ja lääkintähelikopteritoimintaan osoitetaan lisää rahoitusta ja Puolustusvoimien terveydenhuollon valmiutta vahvistetaan. Resursseja kohdennetaan myös rikos- ja riita-asioiden sovitteluun sekä sosiaalialan osaamiskeskuksiin. Nämä ovat tärkeitä ja turvallisuuttamme edistäviä päätöksiä.

Arvoisa puhemies! Velkarahalla rakennettu hyvinvointi ei ole turvaa vaan siirrettyä vastuuta. Tämä talousarvio ei perustu helppoihin lupauksiin vaan vaikeisiin mutta välttämättömiin päätöksiin. Se lupaa hoivaa, turvallisuutta ja vastuunkantoa ja ennen kaikkea sen, että Suomi huolehtii omistaan sekä erityisesti heistä, jotka ovat aikanaan huolehtineet Suomesta. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Karlsson.

17.13 Anette Karlsson sd: Arvoisa puhemies, ärade talman! Hallitus perusteli vammais- palvelulain heikennyksiä sillä, että ihmisen elämänvaiheita on lupa arvioida ja että tuen tarve on eri asia lapsena, nuorena, aikuisena tai ikääntyneenä. Tämä ajattelu on YK:n vammaisten oikeuksien komitean linjausten vastaista, mutta kun hallitus haluaa katsoa ihmistä elämänvaiheiden kautta, tehdään se siellä, missä se on järkevää, ja tarkastellaan tätä budjettia samalla tavalla:

Lapsuus: Lapsen elämässä ratkaisevaa on turva ja kokemus siitä, että kuuluu joukkoon. Nyt hallitus on heikentämässä lapsiperheiden toimeentuloa ja ajamassa tuhansia lapsia köyhyYTEEN. Kiitos kuitenkin, ministeri Grahn-Laasonen, että sanoit kuullee huoleni lasten tilanteesta — vaikka en ihan ole vakuuttunut siitä, että nyt suunnitellut lastensuojelulain muutokset korjaavat nyt tehtyä vahinkoa.

Underpunkt i budgeten PR 130/2025 rd

Nuoruus: Hallitus näyttää tunnistaneen nuorten mielenterveyden ongelmat. Se on hyvä asia, mutta samaan aikaan hoitoonpääsy on heikentynyt ja palveluja tarjoavien hyvinvointialueiden taloustilanne on monella suunnalla jopa kriisissä.

Aikuisuus: Aikuisille on luvassa lukuisia heikennyksiä, joista tässä nostan esille terveydenhuollon pitenevät hoitojonot, järjestöjen rahoituksen leikkaukset ja kuntoutuksen vähenemisen. Tämä tarkoittaa, että apua ei saa silloin kun työkyky olisi vielä pelastettavissa. Samaan aikaan viimesijaista toimeentulotukea kiristetään niin, että ihminen voi pahimmassa tilanteessa joutua pärjäämään alle 300 eurolla kuukaudessa. Monella toimeentulotuen saajalla on sairauksia ja mielenterveyden ongelmia. Näin massiivinen ja kohtuuton kiristys ei kannusta, vaan syventää ahdinkoa. Sosiaaliturvan idea on olla turvaverkko, ei pudotuskoe.

Vanhuus: Että ei kuoltaisi nuorena eikä oltaisi sairaita — sitä Suomi on tavoitellut sukupolvien ajan, ja siinä olemme onnistuneet. Elämme yhä pidempään ja paremmassa kunnossa kuin aiemmat sukupolvet. Pitkäikäisyys on suomalainen menestystarina, jonka taustalla on pitkäjänteinen työ terveyden, koulutuksen ja sosiaalisen turvallisuuden eteen. Tännään ratkaistavana on, rakennammeko yhteiskuntaa, jossa myös vanhuudella on arvoa. Talousarviota lukiessani olen huolestunut. Teknologian varjolla ikääntyneiden palveluista leikataan 50 miljoonaa euroa. Tämä ei kävele käsi kädessä laadun, kehittämisen ja arvokkaan vanhuuden kanssa. Hyvä hallitus, turvaranneke ei huomaa yksinäisyyttä eikä nosta lattialle kaatunutta vanhusta ylös. Kun kotihoidon käyntejä vähennetään ja hoiva korvataan laitteilla, ikääntynyt joutuu pärjäämään nykyistä enemmän yksin. Ja valitettavan moni tietää, että ikääntyneet joutuvat jo nyt pärjäämään liian kauan turvattomassa ja yksinäisessä tilassa.

Arvoisa puhemies! Tätä budjettia yhdistää yksi asia: vastuu siirtyy yhä enemmän yhteiskunnalta yksilölle ja perheelle. Lapsen odotetaan sopeutuvan, nuoren pärjäävän, aikuisen sinnittelevän ja ikääntyneen tulevan toimeen yksin. Kaikki tässä salissa tietävät, että toisenlainenkin suunta olisi ollut mahdollinen.

Lopuksi haluan vielä todeta, että muutama vuosi sitten, kun paperitehdas suljettiin, oli kyse kansallisesta hätätilasta. Maan hallitus piti kriisikokouksen, kasasi tukipaketin ja myöti tilanteessa. Nyt satoja hoitajia ja soteammattilaisia pistetään pihalle, vaikka vielä hetki sitten maassa oli hoitajapula. Missä ovat kriisikokoukset ja tukipaketit nyt kun sosiaali- ja terveydenhuolto ja sen ammattilaisia ajetaan ahtaalle? — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Partanen poissa. — Edustaja Castrén.

17.18 Maaret Castrén kok: Arvoisa puhemies, hyvät ministerit! Hallituksen talousarvioesityksellä vahvistetaan sosiaali- ja terveystalouden varautumiskykyä ja tehokkuutta. Tämä on välttämätöntä, jotta palvelut toimivat kaikissa olosuhteissa ja ihmiset saavat tarvitsemansa avun oikeaan aikaan ja laadukkaasti.

Hallitus jatkaa tärkeitä uudistuksia ja yli 65-vuotiaiden valinnanvapauskokeilua, sosiaali- ja terveydenhuollon valmiuteen panostetaan, ja turvakotien sekä huumekuolemien ehkäisyyn ja C-hepatiitin eliminointiin lisätään rahoitusta. Hallituksen määräaikaisella investointihankkeella rahoitetaan ensi vuonna myös omalääkäri-, omatiimi- ja ammatinharjoittajamallien kehittämistä hyvinvointialueilla, varaten tähän 40 miljoonaa euroa.

Underpunkt i budgeten PR 130/2025 rd

Soteuudistuksessa uudistettiin rakenteet, mutta nyt on aika keskittyä palveluiden uudistamiseen. Tulossa olevat muutokset ammattihenkilölakiin, lastensuojelulakiin ja sosiaalihooltoon ovat keskeisiä askelia. Yksi suurimmista haasteista on ammattihenkilöstön saatavuus. Siksi meidän on otettava teknologian tarjoamat mahdollisuudet täysimääräisesti käyttöön. Laki teknologian käytöstä sosiaalihuollossa ei valmistunut ajoissa. Sen käsittely jatkuu, ja tämä on kriittinen uudistus. Täällä on puhuttu paljon siitä, vähennetäänkö sitten sitä inhimillistä kohtaamista, mutta oman äitini kohdalla ratkaiseva teknologia oli se, joka vahti häntä yöllä. Me nähtiin, että hän poistuu kolmesta viiteen kertaa joka yö asunnostaan ties minne, palaten sinne kyllä. Tämä ratkaisi sen, että tiesimme, että äiti ei enää voi asua yksin.

Arvoisa puhemies! Tutkimus ja kehittäminen ovat palveluiden uudistamisen ytimessä. Toisilain muutos on erinomainen esimerkki tästä. Valtiovarainvaliokunta on lisännyt Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitoksen momentille 800 000 euroa, josta 400 000 kohdennetaan kansallisen laaturekisteritoiminnan kehittämiseen ja laajentamiseen. Siitä on monta kymmentä vuotta, mutta lasten syöpäkuolemien väheneminen aikoinaan Suomessa oli yksinomaan pohjoismaisen rekisterin aikaansaama erittäin hyvä asia. Panostuksilla voidaan mahdollistaa vuosien varrella kertynyt tiedon hyödyntäminen täysimääräisesti.

Lisäksi 300 000 euroa kohdennetaan Hoitotyön tutkimussäätiölle, mistä edustaja Hamari jo kehuikin hallitusta. Me tiedetään tutkimukseen perustuen, että niissä sairaaloissa, joissa on hoitajia, jotka toimivat tutkijoina — eivät tutkimushoitajina, vaan nimenomaan tutkijoina — potilaat selviytyvät paremmin. Ajatelkaa sitä. Se on todella hieno asia, että tähän on saatu rahaa.

100 000 euroa menee Käypä hoito -suositusten lisärahoitukseen. Näyttöön perustuva sairaanhoito onkin keskeistä hoidon laadun ja kustannusvaikuttavuuden kannalta. Käypä hoito -suosituksethan ovat oikeastaan se normi, jolla oikeudenkäynneissä katsotaan lääkärin toiminnan oikeellisuutta. Itse olen ollut juuri päivittämässä omilla tutkimuksillani päävammoihin liittyvää Käypä hoito -suositusta, jossa todettiin, että jos esimerkiksi hoivakodissa vanhus on lyönyt päänsä, niin jos ei hänen tajunnantasossaan ja käytöksessään mitään muutu, häntä ei tarvitse kuljettaa päivystykseen, joka on joka ikiselle vanhukselle erittäin rasittava ja, niin kuin sanottu, ennen vanhaan täysin turha toimenpide.

Samalla omaishoidon ja perhehoidon lakimuutoksilla parannetaan omaishoitajien ja perhehoitajien asemaa. Ikääntyneiden palveluiden kehittämiseen ohjataan viisi miljoonaa euroa, koska omaishoito on todella arvokas osa suomalaista hyvinvointia ja hillitsee talouden menopainetta.

Palveluiden uudistaminen, tutkimuksen vahvistaminen ja henkilöstön saatavuuden turvaaminen ovat avainasemassa. Perusterveydenhuollon saatavuutta ja jatkuvuutta on vahvistettava. Meidän on varmistettava, että uudistukset eivät jää rakenteiden tasolle vaan näkyvät ihmisten arjessa. Turvaverkko säilyy, mutta sen rakenteiden tulee tukea aktiivisuutta ja osallisuutta. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Vielä taidetaan ehtiä edustaja Strandman.

17.22 Jaana Strandman ps: Arvoisa rouva puhemies! Käsittelemme tänään useita asioita, joita yhdistää yksi keskeinen näkemys: ihmisten arjen sujuvuus ja oikea-aikainen tuki silloin, kun sitä eniten tarvitaan. Olipa kyse omaishoitajista, perusterveydenhuollosta tai

Underpunkt i budgeten PR 130/2025 rd

erityisruokavaliota vaativista sairauksista, kyse on lopulta ihmisarvosta ja yhdenvertaisista mahdollisuuksista elää hyvää elämää.

Omaishoitajat ja perhehoitajat tekevät korvaamatonta työtä suomalaisen yhteiskunnan hyväksi. Hallituksen esitys, jolla omaishoidon tuen vähimmäishoitopalkkiota korotetaan ja perhehoitajien turvaa vahvistetaan äkillisissä tilanteissa, on erittäin tärkeä nosto. Korotus on maltillinen, mutta sen viesti on selvä: omaishoitoa arvostetaan, ja sen jatkuvuudesta halutaan huolehtia. Samalla on muistettava, että jaksaminen ei synny pelkästä palkkiosta: lakisääteisten vapaiden, työssä käyvien omaishoitajien tilannearvio ja toimivien sijaisjärjestelyjen ja palveluiden on toteuduttava aidosti koko maassa.

Arvoisa rouva puhemies! Hoidon jatkuvuus on toinen suomalaisen hyvinvointivaltion kipukohta. Omalääkärimallin edistäminen ja siihen kohdennettu lisärahoitus ovat merkittäviä uudistuksia. Kun ihmisellä on tuttu lääkäri ja hoitotiimi, hoito sujuvoituu, aikaa säästyy, ja ongelmiin päästään puuttumaan ajoissa. Tämä parantaa hoidon laatua ja vähentää raskaampien palvelujen tarvetta. Samalla se tekee terveydenhuollon ammattilaisten työstä mielekkäämpää ja auttaa vastaamaan lääkäripulaan erityisesti perusterveydenhuollossa.

Arvoisa puhemies! Haluan nostaa eduskunnan keliakiaverkoston puheenjohtajana ja keliakikkona esille keliakian. Kolmas tärkeä on siis arjen yhdenvertaisuus. Keliakiaa sairastavat suomalaiset joutuvat elämään jatkuvan tarkkuuden kanssa. Gluteeniton ruokavalio on ainoa hoito, ja se tuo mukanaan lisäkustannuksia sekä haasteita saatavuudessa. On kohtuutonta, jos sairaus ajaa ihmisen osallistumista työelämään, opiskeluun tai yhteisiin ruokailutilanteisiin. Gluteenittomien tuotteiden hinnat, valikoima ja merkinnät ovat asioita, joihin voidaan vaikuttaa poliittisilla päätöksillä ja vastuullisella toiminnalla.

Arvoisa puhemies! Hyvinvointiyhteiskunta mitataan siinä, miten se kohtelee heitä, joiden arki on valmiiksi kuormittavaa. Näissä kysymyksissä hallituksen linja vie kehitystä oikeaan suuntaan, mutta työtä on jatkettava määrätietoisesti ja ihmisiä kuunnellen. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kymäläinen, poissa. — Edustaja Väyrynen, olkaa hyvä.

17.26 Ville Väyrynen kok: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Pari asiaa vielä, mitkä tuossa eivät ihan minuuttiin mahtuneet.

Ensinnäkin tosiaan suuri kiitos turvakotien rahoituksen lisäämisestä ja myös nuorten huumekuolemien ehkäisemiseen tähtäävästä projektista, jotka ovat erittäin tärkeitä, ja niihin ihan tuntuvasti satsataankin panostuksia, ja siitä iso kiitos.

Palaisin vielä omalääkärimalliin, joka niin ikään on erittäin tärkeä, ja sitä lähdetään edistämään. Tässä oli muistaakseni keskustan edustaja Kempiltä puheenvuoro, jossa he hyvin suoraan ilmoittivat, että omalääkäri jokaiselle suomalaiselle, mutta jos nyt esimerkiksi allekirjoittanut ajattelee, niin ihan ensimmäisenä en ole omalääkärin tarpeessa. Siinä mielessä on hyvä, että alkuvaiheessa kohdistetaan todella... Minä tiedän, että monella hyvinvointialueella on projekteja, joissa haetaan niitä ryhmiä, jotka oikeasti hyötyvät omalääkärimallista, ovat he sitten ikäihmisiä tai monisairaita tai tiettyjä harvinaissairauksia sairastavia. Jos me lähdetään ihan jokaiselle tavoittelemaan, niin taidetaan olla semmoiset 500—1 000 lääkäriä tällä hetkellä perässä siitä, ja minun mielestäni on erittäin hyvä, että lähdetään kokeilemaan sitä ja mennään asteittain sitä kohti.

Toinen semmoinen mielenkiintoinen asia, mikä itse asiassa oli tarkoitus ottaa esillekin ja minkä tuossa edustaja Lindén otti esille liittyen näihin leikkauksiin ja näihin erikoistu-

Underpunkt i budgeten PR 130/2025 rd

miskoulutusleikkauksiin: Siinä on ehkä semmoinen pieni sudenkuoppa, niin kuin edustaja Lindénkin ikään kuin puhui erikoistuvista lääkäreistä tulevina erikoislääkäreinä, mutta me ehkä unohdetaan, että he ovat valmiita lääketieteen lisensiaatteja, koulunsa käyneitä lääkäreitä ja täyttää työvoimaa sairaaloille, ja se on yksi ongelma. Jos se pullonkaula toteutuu, niin se ei ole pelkästään se tulevien vuosien erikoislääkärityövoima vaan nimenomaan se ihan sillä hetkellä sairaaloiden perustyötä kovasti pyörittävä työvoima. Minä toivon, että sitä seurataan, toteutuvatko siinä todella ne uhkat, mitä vähän on kuulemisissa esitetty. Sen näkee, kun siihen mennään, mutta joskus vähän ehkä ajatellaan, että he ovat tämmöistä tietynlaista opiskelijakuntaa, joka sitten joskus tulevaisuudessa tuo sen panoksensa, mutta se ei ihan ehkä erikoistuvien lääkäreiden kohdalla menee yksi yhteen näin.

Kela 65 -mallista: Tässä edustaja Kari nosti esiin sen Uutissuomalaisen jutun. Ihan totta, että tämmöinen tehtiin, mutta siinä nyt ehkä oli enemmän semmoinen soittehlukierros hyvinvointialueille, ja se artikkelihan itse asiassa päättyi toteamukseen THL:n asiantuntijatoimesta, että on aivan liian lyhyt aika vielä tehdä johtopäätöksiä jonojen pituudesta tai hoidon saatavuudesta. Siinä mielessä se ei mikään kauhean laaja selvitys vielä ollut, ja sitä pitää odottaa. Itse suhtaudun kyllä hyvin positiivisesti tähän.

Sitten vielä viimeisenä asiana valiokunnan mietinnöstä otan esille, että on erittäin hyvä tämä laki terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain muuttamisesta varautumiseen ja poikkeusoloihin liittyen, jossa valiokunta korostaa sitten, kun meillä on samaan aikaan menossa esimerkiksi arviointimenettelyitä ja uudet hyvinvointialueet hakevat paikkaansa, että meillä ministeriöt keskenään koordinoivat etenkin, kun lähdetään isoihin investointeihin, rakennusprojekteihin, varautumissuunnitelmiin, että meillä tosiaan ministeriöt koordinoivat keskenään sitä toimintaa ja tietävät, missä ollaan menossa. Tämä on erittäin hyvä esitys, ja siihen olen tyytyväinen, että se saatiin läpi. — Kiitos, puhemies.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Wickström poissa. — Edustaja Sarkomaa, olkaa hyvä.

17.29 Sari Sarkomaa kok: Arvoisa rouva puhemies! Tulin varmuudeksi tähän, että ehdin ihan muutaman sanan sanoa. Kiitos vielä puheenvuorosta, oli parlamentaarinen työ, niin piti poistua salista.

Vaikka taloustilanne on todella vakava ja vaikeita päätöksiä on tehty, niin haluan vielä tässä sanoa, että moni tärkeä uudistus on toteutunut, uudistus, joita ollaan toivottu ja joista ehkä unelmoitukin. Omalääkäri- ja omahoitajamallin käyttöönotto todellakin etenee alueilla, ja nyt siihen saadaan se yli 40 miljoonan euron vauhditusraha. Tämä 65 vuotta täyttäneiden mahdollisuus päästä yksityiselle yleislääkärille terveystakeskusmaksun hinnalla on tuonut paljon hyvää palautetta. Se on senioreille erittäin tervetullut uudistus. Syöpästrategia on nyt vihdoinkin valmistunut, ja toisiolain korjaus tulee näkymään uusina tutkimustuloksina ja hoitomuotona, mahdollisesti terveysalan kasvuna. Nuorten huumekuolemien ehkäisyohjelma käynnistyy, se on erittäin tärkeä asia. Lääkekorvauksen vuosiomavastuun voi maksaa nyt erissä ilman korkoja ja lisäkuluja, tätä on pitkä toivottu ja edistetty. Äitiyspakkauksen arvoa korotetaan, turvakotien rahoitusta vahvistetaan, elatustuki uudistui vahvistaen lapsen oikeutta riittävään elatukseen ja lisäpanostukset terveydenhuollon valmiuteen vahvistavat kokonaisturvallisuutta. Nämä uudistukset ovat erittäin tervetulleita erikaisille ihmisille.

Underpunkt i budgeten PR 130/2025 rd

Ihan lopuksi totean sen, että hyvinvointialueita on tärkeää tukea, siellä ei onnistuta leikkaamalla vaan tekemällä asioita vaikuttavammin. Siksi kysyisinkin vielä ministeriltä: kun THL on todennut, että supistaisi laaturekistereiden toimintaa, niin miten voisimme varmistaa, että sitä päinvastoin vahvistetaan? Me tarvitsemme tietoa, millaista hoitoa on annettu minkälaisin tuloksin. Siitä tarvitaan valtakunnallisesti vertailtavaa tietoa, ja valtiovarainvaliokunta kohdisti määrärahoja siihen ja myöskin hoitotyön tutkimukseen. Me tarvitaan vaikuttavuutta sinne terveydenhuoltoon. Toivoisin, että ministeri voisi tähän vielä vastata, miten voisimme varmistaa, että vaikuttavuustyöhön on voimavaroja, ettei sitä soteuudistusta tehdä leikkaamalla vaan kehittämällä palveluita niin, että samalla rahalla saa ehkä parempaa. — Kiitos, puhemies.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Merinen poissa. — Edustaja Reijonen, puheenvuoro, ja sitten annan vielä ministeri Juusolle laaturekistereihin, ja sitten mennään seuraavaan asiaan.

17.31 Minna Reijonen ps: Kiitos, arvoisa puhemies! Haluan nostaa vielä esille nämä lääketutkimukset. Pidän erittäin tärkeänä, että lääketutkimukseenkin panostetaan, koska jos ei tutkita, miten lääkkeet toimivat ja miten ne vaikuttavat, niin eihän mitään edistystäkään tule. Tämä on erittäin tärkeä asia, ja minä haluaisin, että Suomi olisi oikein edelläkävijä tässä asiassa. Näyttää, että tämä hallitus kuitenkin on ottanut tähän, ja en tiedä, mitä tulevaisuudessa on tulossa, mutta tässä vaiheessa näyttää hyvältä. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Haluaako ministeri Juuso vastata tuohon laaturekisteriasiaan?

17.32 Sosiaali- ja terveysministeri Kaisa Juuso (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! THL panostaa vaikuttavuustietotutkimukseen, ja tämän johdosta he ovat ajatelleet, että hoitotyön tutkimus on tavallaan sama asia eli perustetaan siihen vaikuttavuustyötutkimukseen. Siinä on kyse myöskin palveluvalikoimien rajaamiseen liittyvistä toimenpiteistä ja siitä, millä tavalla me pystytään jatkossa rajaamaan palveluita, mitkä ovat vaikuttavia menetelmiä. Se on iso projekti, koska siihen liittyy hoitotoimenpiteiden lisäksi myöskin lääkitysturvallisuus ja monta muuta asiaa. Tällä he ovat perustelleet sitä, että olisivat valmiita rahoituksesta leikkaamaan, mutta sinne nyt tulee lisää rahaa. Kyllä tässä tietysti ohjausta tehdään ja näin poispäin.

Riksdagen avslutade den allmänna debatten.

Riksdagen avbröt behandlingen av huvudtiteln.

Riksdagen avbröt behandlingen av ärendet.